CAISA 2.0

Selvitys Kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan toiminnasta sekä kehittämisen toimenpide-ehdotukset

Tomi Purovaara

Jenni Peisa

Reetta Sariola

Sisällys

TIIVISTELMÄ ... 3

1. JOHDANTO ... 7

2. CAISA NYT ... 11

3. CAISAN JA HELSINGIN KULTTUURIKESKUKSEN KULTTUURISESTI MONIMUOTOISEN TOIMINNAN ARVIOINTIA ... 13

4. CAISA SEKÄ HELSINGIN MUUT KULTTUURISEN MONIMUOTOISUDEN JA KOTOUTTAMISTYÖN TOIMIJAT 16

5. CAISA 2.0 ... 18

6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET JA OHJEELLINEN AIKATAULU ... 23

LIITE 1. KIRJALLISUUSKATSAUS: KULTTUURINEN MONIMUOTOISUUS AKATEEMISESSA KULTTUURIPOLITIIKKAA KÄSITTELEVÄSSÄ KIRJALLISUUDESSA, Reetta Sariola ... 24

LIITE 2. KULTTUURINEN MONIMUOTOISUUS LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ SEKÄ VALTIONEUVOSTON, HELSINGIN KAUPUNGIN JA KULTTUURIKESKUKSEN STRATEGIOISSA JA LINJAUKSISSA ... 31

LIITE 3. HELSINGIN KAUPUNGIN STRATEGIAN 2013–2016 TOIMEENPANO MAAHANMUUTTAJIA JA MONIMUOTOISUUTTA KOSKEVIN OSIN. ... 32

LIITE 4. HELSINGIN OSALLISTAVAN KULTTUURITYÖN MALLI ... 33

LIITE 5. KUULEMISTILAISUUKSIEN YHTEENVETO, Jenni Peisa ... 34

LÄHTEET ... 38

TIIVISTELMÄ

Tämä selvitys on osa Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2013-2016 toimeenpanoa koskien maahanmuuttajiin ja monimuotoisuuteen liittyviä kaupungin kulttuuripalveluja. Strategian tavoitteiden mukaan kaikki helsinkiläiset äidinkieleensä, kansalaisuuteensa ja syntymämaahansa katsomatta voivat tuntea itsensä helsinkiläisiksi ja he voivat toimia aktiivisina osallisina yhteiskunnassa. Palvelujen tulisi vastata tarpeisiin, joita monimuotoistuva väestö luo suhteessa kulttuuripalvelujen käyttäjiin ja sisältöjen tuottajiin.[1]

Selvitys on ajankohtainen Helsingin väestön nopean monimuotoistumisen ja Helsingin kulttuurikeskuksessa kulttuurien välisestä yhteistyöstä päävastuussa olevan Kulttuurikeskus Caisan nykyisten toimitilojen vuokrasopimuksen umpeutumisen takia. Caisa muuttaa uusiin toimitiloihin vuoden 2018 alussa.

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuonna 1996 perustetun Caisan toimintaa sekä tehdään ehdotuksia sen edelleen kehittämiseksi osana Helsingin kulttuurikeskusta ja kaupungin virastojen ja muiden alan toimijoiden kokonaisuutta. Selvitys perustuu 2014 aikana järjestettyjen kehitystyöpajojen, sidosryhmähaastattelujen ja -kuulemistilaisuuksien sekä kysely- ja muiden tutkimusten, lainsäädännön ja tilastojen antamaan tietopohjaan.

Helsingin monista eri kulttuureista koostuvaa todellisuutta voidaan kuvata kulttuurisen monimuotoisuuden (cultural diversity) ja kulttuurien välisen vuoropuhelun (intercultural dialogue) käsitteillä. Monimuotoisuudella korostetaan kulttuurien sisäistä moninaisuutta, muuntuvuutta ja monimerkityksisyyttä[2]. Kulttuurien välinen vuoropuhelu taas liittää yhteen ja risteyttää eri kulttuureja dynaamisella, uutta luovalla tavalla. Kaupunkipolitiikassa interkulttuurinen kaupunki (intercultural city) tarkoittaa kulttuuri-poliittista ja hallinnollista toimintaa, jossa monimuotoisen väestön luova potentiaali otetaan käyttöön ihmisten välisellä myönteisellä vuorovaikutuksella[3]. Kulttuurienvälisyydellä ja eri kulttuurien vuorovaikutuksella nähdään olevan kaupunkien luovuutta, elin- ja vetovoimaisuutta sekä elämänlaatua lisäävä vaikutus. [4]

Helsingin palveluiden tuottamisessa korostuu yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen. Yhdenvertainen kohtelu ei tarkoita samanlaista palvelua kaikille, vaan tasa-arvoista kohtelua siten, että kaikkien helsinkiläisten yksilölliset palvelutarpeet tulevat huomioiduksi.[5] Kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvät kulttuuripalvelut on tähän saakka kanavoitu pitkälti Caisan kautta. Kaupungin muuttuessa on perusteltua käynnistää prosesseja, joiden tavoitteena on näiden palvelujen laajentaminen ja valtavirtaistaminen.

---

[1] Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, 2014.

[2] Saukkonen 2007, 11-12.

[3] Joronen 2009, 17.

[4] Esim. Florida 2005.

[5] Forsander 2007.

Helsingin monimuotoistuminen näkyy parhaiten tilastoista. 2000-luvun aikana Helsingin vieraskielisten määrä on yli kaksinkertaistunut, ja se oli 2013 yhteensä yli 73 000 henkilöä. Heistä yli 28 prosenttia asuu Itäisessä suurpiirissä. Myös Koillisessa suurpiirissä osuus on korkea. Vuoteen 2030 mennessä Helsingin vieraskielisten määrän ennustetaan kasvavan 150 000 henkilöön, eli yli 20 prosentin osuuteen kaupungin väestöstä.

Caisa kantaa nykyisin päävastuun Helsingin kulttuurikeskuksen kulttuurisen monimuotoisuuden tehtäväkentästä. Caisassa työskentelee 10 vakituista työntekijää. Sen vuosibudjetti oli 2013 noin 1.6 milj. euroa, josta henkilöstökuluja on 32 %, tilan vuokrakuluja 54 %, aineita ja tarvikkeita 2 % ja palvelujen ostoja 11 %. Caisan salissa järjestettiin 2013 yhteensä 144 tilaisuutta, joissa kävi 11 600 katsojaa. Keskuksen tuottamat ulkoilmatapahtumat keräsivät lisäksi 45 000 katsojaa. Lasten taidekasvatustoimintaan osallistui 3 000 lasta, galleriassa kävijöitä oli liki 21 000 henkilöä. Suuri osa tilaisuuksista ja taidekasvatuksesta on maksutonta.

Caisan toiminnan tavoitteena on monimuotoisen kaupungin kehittäminen edistämällä eri maista tulleiden ihmisten ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta, tukemalla etnisten vähemmistöjen omaehtoista kulttuurin harjoittamista sekä antamalla tietoa erilaisista kulttuureista ja suomalaisesta yhteiskunnasta. Vuoden 2014 aikana Caisan toiminnassa ovat korostuneet keskuksen kehittäminen keskustelujen ja monitahoisen verkottumisen kautta, uusien kumppanuuksien solmiminen sekä muualta Helsinkiin muuttaneiden ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten parantaminen.

Caisan tulevaisuutta suunniteltaessa tulee huomioida käytettävissä olevien resurssien lisäksi toimintaympäristön muutokset, maahanmuuttoon liittyvien muiden julkisten ja yksityisten palvelujen nykyiset muodot sekä vierasperäisen väestönosan ja etenkin toisen sukupolven maahanmuuttajien väestöryhmän kasvu kulttuurisine tarpeineen.

Kyselyjen mukaan Caisan vahvuuksia ovat keskeinen sijainti, Caisan i merkitys ”tunnettuna, puolueettomana ja avoimena turva/toimintapaikkana” monille maahanmuuttajaryhmille, tilojen hyvä soveltuminen kokoontumisiin ja vapaamuotoisiin tilaisuuksiin sekä eri kulttuurisia taustoja edustava, hyvin verkottunut, asiantunteva ja helposti lähestyttävä henkilökunta. Caisan ongelmia ovat harjoitustilojen puuttuminen, tilojen sopimattomuus ammattimaiseen esitystoimintaan, leimautuminen ”harrastelijapohjaiseen toimintaan”, toimintaprofiilin hahmottomuus, toiminnan vähäinen osallistavuus sekä ohjelmiston keskittyminen suhteellisen harvojen kulttuurien esittelemiseen. Nykyinen toiminta ei myöskään huomioi tarpeeksi eri kaupunginosien monikulttuurisen väestön palvelujen tarpeita

Helsingin kulttuurikeskuksen kulttuurisen monimuotoisuuden työn haasteita ovat sen toimipisteissä työskentelevien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden vähäinen määrä, monimuotoisen ohjelman ”hukkuminen” muun tarjonnan joukkoon sekä tiedotuskielistä puuttuvat suurten vähemmistöryhmien kielet.

Myös ulkomailta Helsinkiin muuttaneiden ammattitaiteilijoiden asema nähdään ongelmallisena. Heidän tietonsa suomalaisesta ja helsinkiläisestä kulttuuri- ja taidekentästä, sen toimintatavoista, verkostoista sekä tila- ja rahoitusasioista ovat usein vajavaiset . Kulttuurin avustusjärjestelmän soveltuvuus ja avustushakemusten arvioinnin asiantuntevuus koetaan eri kulttuurien

näkökulmasta puutteellisiksi. Kantaväestön taidelaitosten ohjelmasisällöt ja henkilöstörakenne eivät vastaa väestön lisääntyvää kulttuurista monimuotoisuutta. Jatkuessaan tilanne voi johtaa kasvavaan kulttuuriseen eriarvoistumiseen ja epätasa-arvoon.

Selvitys ehdottaa edellä esitettyjen lähtökohtien pohjalta Caisan ja Helsingin kulttuurikeskuksen kulttuurista monimuotoisuutta koskevaa työtä uudistettavaksi jatkossa esiteltävän Caisa 2.0 -prosessin ja -mallin mukaisesti.

Mallin painopisteitä ovat
- kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen alueellisesi tasa-arvoisen saavutettavuuden edistäminen
- eri kulttuuristen ryhmien yhdenvertaisuuden parantaminen
- kulttuurien välisen elävän vuorovaikutuksen tukeminen
- eritaustaisten ammattitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksien ja yhteistyön parantaminen
- kaupungin omien kulttuurikeskusten ja kaupungin tukemien taidelaitosten toiminnan ja sisältöjen avaaminen yhä monimuotoisempaan kulttuuriseen yhteistyöhön ja
-
- kulttuurikeskuksen avustusjärjestelmän uusiminen siten, että se tukee paremmin monimuotoisen taidekentän tarpeita.

Selvityksen pohjana on ollut kolme vaihtoehtoista toimintamallia, joista sidosryhmäkeskusteluiden ja -kuulemistilaisuuksien jälkeen esitetään toteutettavaksi Caisa 2.0:aa.

Caisa 2.0 on liikkuva ja verkostomainen, kulttuurista monimuotoisuutta tukeva toiminnan konsepti. Se jakautuu neljään osakonseptiin, joista kullakin on oma identiteettinsä, tuotantomuotonsa ja toimijaryhmänsä. *Caisa People* panostaa omaehtoiseen matalankynnyksen toimintaan*, Caisa Pro* on ammattitaiteilijoiden tuotantokonsepti, joka jakautuu esittävän taiteen (*Caisa Stage*) ja visuaaliseen taiteen (*Caisa Gallery*) kokonaisuuksiin, *Caisa Workshop* on kurssien, työpajojen ja yleisökasvatuksen kokonaisuus. *Caisa Talks* on keskustelujen ja asiantuntijakohtaamisten alusta. Lisäksi Caisa 2.0 toimii kulttuurikeskuksen aluetalojen, kaupungin eri virastojen ja laitosten kulttuurisen moninaisuuden asiantuntijatahona.

Myös Caisa 2.0-toimintamallin tilaresurssit ovat osin verkostomuotoisia. Lähtökohtana on Caisaan keskitetysti koottava tieto kulttuurikeskuksen ja muiden toimijoiden erilaisten tilojen saatavuudesta ja yhteiskäytön mahdollisuuksista. Caisan tekemän koordinoinnin avulla mahdollistetaan monimuotoisen toiminnan järjestäminen sopivissa tiloissa, niin kaupungin keskustassa kuin muissakin kaupunginosissa.

Caisa 2.0:n toiminnan sydämenä on Helsingin kantakaupungissa alkuvuonna 2018 avattava Caisa -keskus, joka toimii matalankynnyksen avoimena kohtaamispaikkana ja toimintakeskuksena. Keskuksen tilaratkaisuissa kiinnitetään erityistä huomiota tilojen yhteiskäyttöön esimerkiksi nuorisoasiainkeskuksen ja/tai uuden keskustakirjaston kanssa. Caisan tarpeisiin kuuluvat muunneltava juhlasali, kahvila/ravintolatila, toimijoiden käyttöön tarkoitettu erillinen keittiötila (ruokakulttuuri), galleria, työpaja- ja kokoustilat sekä Caisan toimistotilat.

Caisa 2.0-malli toteutuu tasavahvana kaupungin eri alueilla. Avainasemassa ovat kulttuurikeskuksen omat toimipaikat. Yhteistyössä näiden kulttuurikeskusten t kanssa Caisa kehittää, pilotoi ja koordinoi uusia tuotantomalleja, jotka lisäävät ja monipuolistavat kulttuurisesti monimuotoista toimintaa kaikissa kulttuurikeskuksissa . Myös eri alueiden asukastalojen ja nuorisotilojen kulttuurisen käytön koordinointia kehitetään. Lähtökohtana on erilaisen toiminnan ja siihen soveltuvien tilojen koordinointi, yhteiskäyttö ja joustava yhteistyö.

Eräs keskeinen ongelma on monin tavoin eriarvoisessa asemassa olevien ulkomaalaistaustaisten esittävän taiteen ammattitaiteilijoiden harjoitustilojen puute. Tämän ongelman ratkaisun keinoja voivat olla esimerkiksi erillisten harjoitustilojen vuokraaminen tai kulttuurikeskuksen aluetalojen ja muiden alueellisten tilojen yhteiskäytön kehittäminen.

Caisa 2.0-mallin myötä kulttuurinen monimuotoisuus lisääntyy ja monipuolistuu koko kulttuurikeskuksen, kaupungin muiden virastojen sekä kaupungin tukemien taide- ja kulttuurilaitosten toiminnassa, yhteistyössä ja sisällöissä. Verkostomaisen yhteistyön sekä kehitettävän avustusten suuntaamisen kautta kaupungin ulkomaalaistaustaisten ammattitaiteilijoiden työ rikastuttaa kansainvälisen Helsingin kulttuuritarjontaa. Samalla eritaustaiset helsinkiläiset saavat yhä tasa-arvoisempia mahdollisuuksia kohdata taidelaitoksissa oman todellisuutensa näköisiä taiteilijoita ja sisältöjä.

Caisan muuttuvat tehtävät hoidetaan pääosin nykyisin henkilöresurssein, lisättynä alueellisen työn ja taidelaitosyhteistyön koordinoinnin henkilöstöllä. Keskuksen tehtävä on kaksijakoinen: henkilöstö vastaa kantakaupungissa sijaitsevan Caisan omasta ohjelmasta, mutta tulevaisuudessa myös verkostoyhteistyön koordinoinnista ja kehittämisestä. Yhteistyötahoina ovat kulttuurikeskuksen talot sekä kaupungin- ja muutkin- taide- ja kulttuuriorganisaatiot. Tärkeä osa Caisa 2.0-mallin käyttöönottoa on Helsingin kulttuurikeskuksen sisäisen muutosprosessin johtaminen sekä siihen liittyvä henkilökunnan koulutuksen ja perehdyttämisen järjestäminen. Myös Helsingin kulttuurikeskuksen henkilöstön rekrytoinnissa tulee huomioida kulttuurityön moninaisuuden uudet painotukset.

Uuden Caisan kohdalla pyritään järkevämpään suhteeseen tila- ja toimintakustannusten välillä. Tämä mahdollistaa toiminnan alueellisesti laajemman kattavuuden ja ammatillisemman tuotantopohjan. Tavoitteena on selkeys ja toiminnallinen helppous tuottajien ja tekijöiden näkökulmasta, kun kontaktit, tuotantoapu sekä tila- ja talousasiat hoituvat ”yhden luukun”-periaatteella.

1. JOHDANTO

Helsingin kulttuurikeskuksen ja Caisan kulttuurista monimuotoisuustyötä määrittelevät kotouttamista koskeva lainsäädäntö, Helsingin kaupungin strategia, kulttuurikeskuksen omat painotukset, kulttuurista tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia koskevat lait, määräykset sekä hyvät käytännöt. Myös määritelmät nousevat tästä kontekstista.

Etnisten vähemmistöjen rinnakkaineloon perustuvaa monikulttuurisuutta on Suomessa jo 1990-luvulta asti totuttu pitämään yhteiskuntaa rikastuttavana ja sen toimintaedellytyksiä parantavana tekijänä. Kulttuurienvälisyyden interkulttuurisuuden keskiössä ovat eri ryhmien välinen yhteistyö ja siitä syntyvä lisääntyvä sosiaalinen koheesio.[6] Kulttuurinen moninaisuus eli diversiteetti puolestaan korostaa kulttuurien sisäistä moninaisuutta, muuntuvuutta ja monimerkityksisyyttä[7]. Yhteiskunta muodostuu monesta erilaisesta kulttuurista, joista jokainen on itsessään monikulttuurinen.

Multikulturalismin käsitteellä kuvataan Suomessa yleisesti tunnustettua maahanmuuttajien integraatiopolitiikan strategiaa. Siinä yhteiskunnan jakautuminen erilaisiin etnisiin ja kulttuurisiin yhteisöihin hyväksytään, mutta ensisijaisena tavoitteena on maassa asuvien ihmisten integroituminen yhteiskuntaan. Julkisvallalla katsotaan olevan velvollisuus edistää monimuotoisuuden ylläpitämistä sekä poistaa sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta, joka johtuu vähemmistöryhmiin kuulumisesta.

Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastot antavat selkeän kuvan suuresta muutoksesta Caisan, Helsingin kulttuurikeskuksen ja koko kaupungin toimintakentässä. Helsingin monimuotoinen todellisuus on dynaamisessa liikkeessä ulkomaalaistaustaisen väestön määrän jatkuvasti kasvaessa.

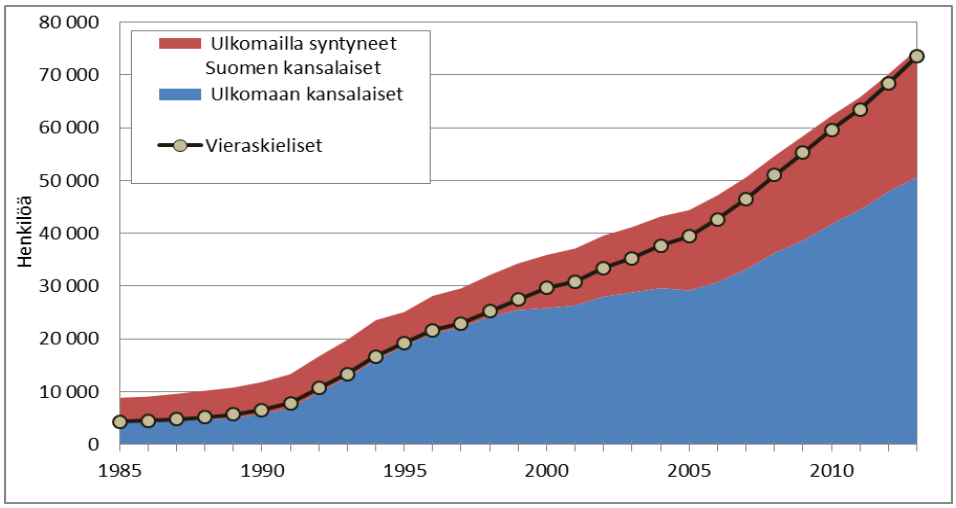

Kuva 1. Ulkomaalaistaustaiset ja vieraskieliset Helsingissä 1985–2013. Lähde: Helsingin kaupunki 2013.

[6] Saukkonen 2013, 68-69.

[7] Saukkonen 2007, 11-12.

2000-luvun aikana Helsingin vieraskielisten määrä on kasvanut lähes 44 000 hengellä eli se on yli kaksinkertaistunut. Vuonna 2012 vieraskielisten määrä kasvoi 5 285 henkilöllä. Niinpä vuoden 2013 alussa Helsingissä asui 73 608 vieraskielistä eli muita kuin suomen-, ruotsin tai saamenkielisiä. Vieraskielisten osuus Helsingin väestöstä oli 12 prosenttia. Suurimmat vieraskielisten ryhmät puhuivat äidinkielenään venäjää, viroa, somalia tai englantia. Helsingin vieraskielisistä 28 prosenttia asui Itäisessä suurpiirissä. Myös Koillisessa suurpiirissä osuus on korkea. Vieraskielisten osuus alueen väestöstä oli korkein Meri-Rastilassa, Kallahdessa, Kurkimäessä, Kivikossa ja Itäkeskuksessa. Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisen väestön ennustetaan kasvavan 150 000 henkilöön eli yli 20 prosentin osuuteen kaupungin väestöstä.[8]

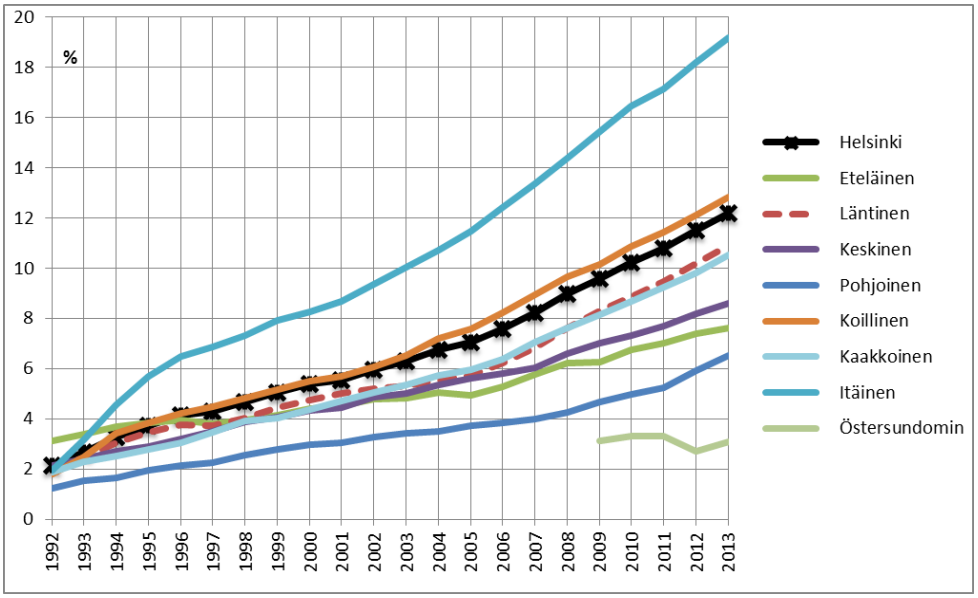

Kuva 2. Vieraskielisten osuus koko väestöstä suurpiireittäin vuosina 1992–2013. Lähde: Helsingin kaupunki 2013.

[8] Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 31/2013.

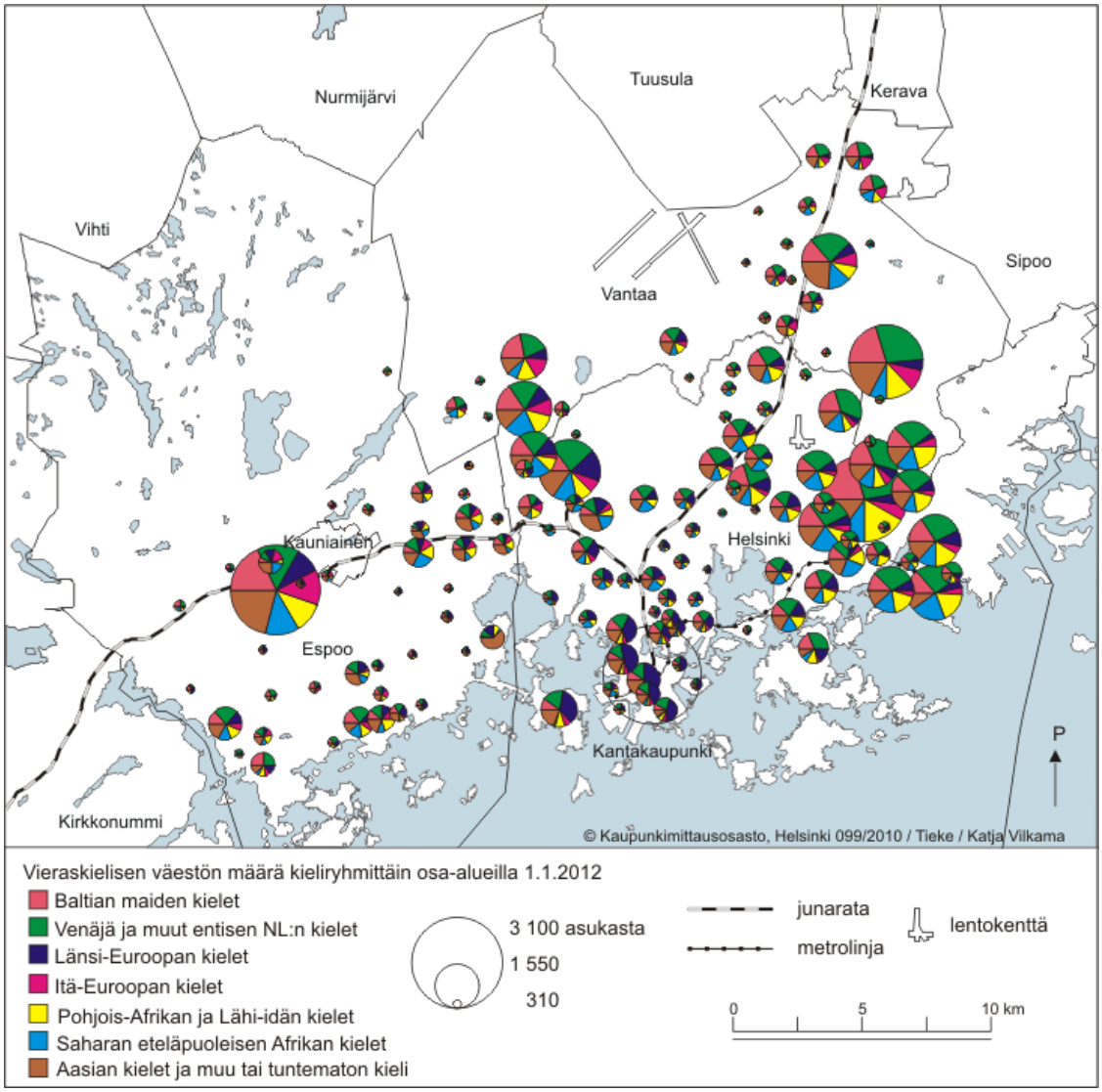

Kuva 3. Vieraskielisen väestön määrä kieliryhmittäin pääkaupunkiseudulla 2012. Lähde: Helsingin tietokeskus / Katja Vilkama.

Helsinkiin muuttaneissa on leimallista naapurimaista ja muualta Euroopasta muuttaneiden suuri osuus. Keskeisinä maahanmuuttoperusteina ovat jo pitkään olleet perhesyyt. Jo 19 prosentissa helsinkiläisperheistä vähintään toinen vanhemmista on syntynyt ulkomailla ja uusista avioliitoista yli viidennes solmitaan ulkomaan kansalaisen kanssa. Muita Helsinkiin muuttamisen syitä ovat tutkinto-opiskelu ja työ, kun taas pakolaistaustaisia muuttajia on vain kymmenisen prosenttia kaikista maahanmuuttajista.[9]

Helsingin kaupungin kulttuurista monimuotoisuutta edistävä työ nähdään merkittävänä eri yhteyksissä. Vuoden 2012 Design-pääkaupunkivuoden suunnittelua edeltänyt tutkimus esitti useita toteutettuja tai toteutumassa olevia toimenpiteitä kaupungin kansainvälistymisen edistämiseksi.[10] Heijastuksia tästä selvityksestä voi nähdä vuosien 2013-2016 kaupunkistrategiassa, jossa

[9] Helsingin kaupungin strategia 2013–2016. Toimeenpano maahanmuuttajia ja monimuotoisuutta koskevin osin toimenpideohjelman tilastoliite. Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto 2014.

[10] Helsinki as an Open and Intercultural City, final report. Comedia. 2010.

maahanmuuttajat esitetään aktiivisina kansalaisina osana kansainvälistä kaupunkia. Strategian toimeenpano-osio määrittelee maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiselle kattavan toimenpideohjelman. Kulttuurisen työn osalta strategiassa päätetään vahvistaa maahanmuuttajien roolia taiteen ja kulttuurin kuluttajina ja tuottajina. Tärkeä linjaus on monimuotoisuuden lisäämisen pyrkimys rekrytoitaessa henkilöstöä kaupungin omiin organisaatioihin.[11]

Maahanmuuttajien kulttuuriset oikeudet näkyvät myös Helsingin kulttuurikeskuksen niin sanotussa Helsinki-mallissa. Kaikille helsinkiläisille, etniseen tai kulttuuriseen taustaan katsomatta, nähdään tärkeänä taata oikeudet kulttuurien kehittämiseen, suojeluun ja kulttuuriperintöön. Oikeus valita oma kulttuurinsa, kunnioitus kulttuuria ja sen itsemääräämisoikeutta kohtaan, yhtäläinen kulttuurin saavutettavuus, oikeus osallistua kulttuuripolitiikan suunnitteluun sekä oikeus luoda kulttuurisia tuotteita, ilmauksia, ja kulttuurista identiteettiä ovat jokaisen helsinkiläisen oikeuksia.[12]

[11] Helsingin kaupungin strategia 2013–2016. Toimeenpano maahanmuuttajia ja monimuotoisuutta koskevin osin toimenpideohjelma. Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto 2014, s. 15-18.

[12] Helsinki-malli 2014.

2. CAISA NYT

Caisan vakituiseen henkilökuntaan kuuluu 2014 yhteensä 10 työntekijää, joista neljä on muualla kuin Suomessa syntyneitä. Henkilökunnan muodostavat määräaikaisen johtajan lisäksi toimistonhoitaja, tiedottaja, kaksi tapahtumatuottajaa, kursseista vastaava tuottaja, näyttelyistä vastaava tuottaja, tilojen ulosvuokrausta hoitava tuotantoassistentti sekä kaksi esitystekniikan henkilöä . Caisan graafisesta suunnittelusta vastaa vuosittain rekrytoitava siviilipalvelusmies tai palkkatukityöllistetty graafikko. Vuosittain Caisassa työskentelee eripituisissa, määräaikaisissa tehtävissä 2-4 henkilöä. Vahtimestari- ja siivouspalvelut on ulkoistettu Palmialle.

Caisan vuosibudjetti oli 2013 n. 1.6 milj. euroa, josta henkilöstökuluja on 32%, tilan vuokrakuluja 54%,aineita ja tarvikkeita 2% ja palvelujen ostoja 11%. Tuloja oli n. 60 000 euroa.

Sali-tapahtumat		**Ulkoilma-tapahtumat**		**Kurssit**		**Näyttelyt**	
Lkm	**Kävijät**	**Lkm**	**Kävijät**	**Lkm**	**Kävijät**	**Lkm**	**Kävijät**
144	11 600	3	45 000	66	3000	16	21 000

Taulukko 1. Caisan ohjelmatoiminnan tapahtuma-, kurssi- ja kävijämäärät.

Casan asiakkaat ovat eri kulttuuristen vähemmistöjen yhdistyksiä ja järjestöjä, suurlähetystöjä sekä kaupungin eri virastoja. Saatavilla ei ole tilastoja käyttäjäryhmien taustoista.

Caisan kävijöistä noin puolet koostuu maahanmuuttajataustaisista henkilöistä ja toinen puolisko Helsingin ja pääkaupunkiseudun kantaväestöstä. Kävijäkunta on keskimääräistä nuorempaa. Varsinkin suuret ulkoilmatapahtumat keräävät yleisökseen myös kotimaisia ja ulkomaisia matkailijoita.

Caisan toiminnan tämän hetkisiksi tavoitteiksi on kirjattu monimuotoisen kaupungin kehittyminen edistämällä eri maista tulleiden ihmisten ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta, tukemalla etnisten vähemmistöjen omaehtoista kulttuurin harjoittamista sekä antamalla tietoa erilaisista kulttuureista ja suomalaisesta yhteiskunnasta. Vuoden 2014 aikana Caisan toiminnassa on korostunut keskuksen kehittäminen keskustelujen ja monitahoisen verkottumisen kautta, uusien kumppanuuksien solmiminen sekä muualta Helsinkiin muuttaneiden ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten parantaminen.

Syksystä 2014 lähtien Caisan ohjelmasuunnittelua on rakennettu kausittain valittavien, eri kulttuureita ja etnisiä vähemmistöjä yhdistävien yleismaailmallisten teemojen ympärille. Tavoitteena on tuoda esiin eri maiden ja kulttuurien välisiä yhteyksiä ja elämän monimuotoisuutta. Syyskaudella 2014 teemana ovat ”Rakkaus” ja ”Viha”, vuoden 2015 yleisteemaksi on määritelty ”Kommunikaatio”.

Ohjelmisto rakennetaan dialogissa ja yhteistyössä taiteilijoiden, työryhmien, yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Syksyllä 2014 ohjelmantuottajina on yli 40 työryhmää, yhdistystä ja muuta toimijaa.

Caisan tapahtumien päänäyttämönä toimiva juhlasali on tilaisuudesta riippuen 50-150 katsojapaikkaa sisältävä monitoimitila. Salin tilaisuudet ovat joko Caisan

omia tuotantoja, yhteistuotantoja tai salin ulosvuokraukseen perustuvia, ulkopuolisten tahojen järjestämiä tapahtumia. Salin toiminnan sisällöt vaihtelevat taiteen eri lajien esityksistä seminaareihin ja keskusteluihin, harrastajaryhmien harjoituksiin ja kokoontumisiin tai etnisten ryhmien omiin juhliin. Caisan perinteisiä tapahtumakokonaisuuksia ovat olleet esimerkiksi eri maiden kulttuuria esittelevät ”kulttuuriviikot”, Ourvision -laulukilpailu, Kansainvälisen Naistenpäivän juhla sekä monikulttuurinen itsenäisyyspäiväjuhla.

Caisalla on varsinaisen galleriatilan lisäksi visuaalisen taiteen esittelytilaa aulassa ja käytävällä. Vuosittain näyttelyitä järjestetään 15-20. Yhteistyökumppaneina on sekä ulkomaalaisia että suomalaisia taiteilijoita, taideyhdistyksiä ja -laitoksia sekä eri maiden suurlähetystöjä ja kulttuurikeskuksia.

Caisassa järjestettävien kurssien ja työpajojen pedagogisena lähtökohtana on käytännön kansainvälisyyskasvatus. Salissa ja kokoushuoneissa pidettävät kurssit ovat vuorovaikutteisia, ja niitä järjestetään sekä päiväsaikaan että iltaisin ja viikonloppuisin. Caisan päiväkurssit ovat tarkoitettu helsinkiläisille päiväkotiryhmille ja koululuokille. Osa niistä on Caisan kymppikursseja, joissa koko luokka tai ryhmä osallistuu kahdelle peräkkäiselle tunnille viiden viikon ajan. Caisan yhteistyökumppanien järjestämien kieli- ja kulttuurikurssien tavoitteena on sekä lapsen oman äidinkielen ylläpitäminen että oman kulttuurisen identiteetin vahvistaminen. Kulttuurikeskuksen muiden talojen tavoin Caisa järjestää työpajoja myös koulujen loma-aikoina.

Caisan neljä erikokoista, kokoustekniikalla varustettua kokoustilaa ovat erilaisten yhteisöjen ja työryhmien suosittuja kokous- ja toimintapaikkoja. Caisan toimialaan kuuluvat yhdistykset ja muut toimijat voivat varata näitä tiloja käyttöönsä veloituksetta kahden tunnin jaksoiksi. Muilta tilavaraajilta tilojen käytöstä veloitetaan kirjasto- ja kulttuurilautakunnan vuosittain vahvistama vuokrahinta. Kokoustiloissa pidetään myös muun muassa TE -keskusten järjestämiä, aikuisille maahanmuuttajille tarkoitettuja suomenkielen kursseja.

Caisan ATK-luokka annettiin syksystä 2014 lähtien kuudelle Helsingissä toimivalle ammattitaiteilijaverkostolle ja -projektille työpistekäyttöön. Tavoitteena on edistää maahanmuuttajataustaisten taiteilijoiden toiminnallisia olosuhteita ja taiteilijoiden välistä yhteistyötä.

Caisa järjestää toimintaa myös omien tilojensa ulkopuolella. Suurin vuosittainen tapahtuma on Lasipalatsin aukiolla tammi-helmikuussa järjestettävä Kiinalaisen uuden vuoden juhla. Helsingin ja Pekingin kaupunkien yhteistyöstä syntynyt suurtapahtuma kerää paikalle yhteensä noin 30 000 katsojaa. Vuonna 2015 Caisa käynnistää vuosittaisen, kaksipäiväisen CaisaFest-tapahtuman Rautatientorilla.

3. CAISAN JA HELSINGIN KULTTUURIKESKUKSEN KULTTUURISESTI MONIMUOTOISEN TOIMINNAN ARVIOINTIA

Tämän selvitystyön aikana Caisan toimintaa on arvioitu keskuksen oman henkilökunnan työpajoissa[13], sidosryhmien edustajien tapaamisissa ja kuulemistilaisuuksissa, Hahmo Oy:n tekemässä kyselytutkimuksessa, kuulemistilaisuuksiin liittyvässä kyselytutkimuksessa sekä Helsingin kaupungin eri toimijoille tehdyssä Webropol -kyselyssä. Caisasta on tehty myös kävijä- sekä tunnettuus- ja mielikuvatutkimukset osana muuta kulttuurikeskusta.

Henkilökunnan keskusteluissa ja työpajoissa on tullut esiin Caisan toimintakentän laajuus. Tällä hetkellä Caisa on kulttuurikeskuksen ainoa kulttuuriseen monimuotoisuuteen keskittynyt yksikkö. Aluetaloissa, joiden ympäristössä suuri osa maahanmuuttajaväestöstä asuu, on yhteensä vain yksi työntekijä ja rajallinen määrä resursseja kulttuurienväliseen työhön. Samanaikaisesti muualta muuttaneiden väestöryhmien kasvu muovaa kulttuurisen työn tarvetta ja painotuksia koko kaupungissa. Caisan sisäisissä keskusteluissa sen roolina on nähty muun muassa asiantuntijaorganisaationa toimiminen, ”sillanrakentajuus” eri kulttuurien ihmisten ja kantaväestön välillä, tapahtumahautomona sekä ammattitaiteilijoiden opastajana ja tukijana toimiminen ja eritaustaisten ihmisten kohtaamispaikkana oleminen.

Caisan nykyisen toiminnan voi nähdä jakautuvan eri käyttäjäryhmien erilaisten vaatimusten mukaisesti. Yksittäisen maahanmuuttajan näkökulmasta Caisa voi olla turvallinen ”kotipesä”, jossa hänen on mahdollista tulla vastaanotetuksi tervetulleena ja arvokkaana, jossa hän voi tavata samassa tilanteessa olevia ihmisiä, ja jossa hän voi ilmaista itseään oman kulttuurisen taustansa tavoin – hän voi tuntea, että Caisan toiminta on suunnattu juuri hänelle.

Erilaisten yhdistysten tarpeet keskittyvät hyvällä paikalla sijaitseviin edullisiin kokoontumis- ja juhlatiloihin. Omaa ammattiaan harjoittaville, muista maista Helsinkiin muuttaneille taiteilijoille, Caisan status on kaksijakoinen. Yhtäältä Caisa on matalan kynnyksen toimintakeskus, johon taiteilijan on suhteellisen helppo päästä esittämään oman taiteellisen työnsä tuloksia keskeisellä paikalla. Toisaalta taiteilija voi kokea Caisassa esiintymisen ongelmalliseksi, koska se leimaa hänet ”maahanmuuttajataiteilijaksi”, ja siten saattaa haitata esiin pääsemistä kantaväestön taidelaitoksissa.

Selvitystä varten kootun tausta-aineiston sekä sidosryhmien kanssa käytyjen keskustelujen mukaan keskus nähdään merkityksellisenä, joskin sen toiminnassa nähdään paljon kehitettävää. Parannettavaa löytyy niin Caisassa kuin sen suhteessa kaupungin muihin kulttuurikeskuksiin ja taidelaitoksiin. Caisan toiminnan keskittyminen kaupungin keskustaan ei huomioi riittävästi alueiden laajenevan monikulttuurisen väestön kulttuuripalvelujen tarvetta. Myös Helsingin kulttuurikeskuksen toimintamalleissa, ohjelmasisällöissä, henkilöstörakenteessa ja avustustenjakoprosesseissa nähdään parantamisen varaa.

[13] Mukaan lukien Ramboll Oyn laatimat kehittämistyöpajat keväällä 2013.

Yleisesti kiinnitetään huomiota Helsinkiin muuttaneiden ihmisten hyvin eriytyneisiin kulttuuristen palvelujen tarpeisiin. Muun muassa etninen tausta, koulutustaso, työhistoria ja yleinen sosioekonominen asema muovaavat eritaustaisille ihmisille omanlaisiaan odotuksia ja tarpeita suhteessa kaupungin kulttuuritarjontaan. Esimerkiksi henkilöt, jotka muuttavat Helsinkiin vain suhteellisen lyhyelle työkomennukselle, eivät välttämättä koe tarvetta integroitua elinympäristöönsä, puhumattakaan siitä että kokisivat itseään maahanmuuttajiksi. He käyttävät itselleen sopivia, usein kieleen perustumattomia kulttuuripalveluja kantaväestön tapaan. Suomen lähimaista saapuneet työperäiset muuttajat hankkivat usein kulttuurikokemuksensa vieraillessaan kotimaassaan.

Pysyvästi Helsingissä asuvilla maahanmuuttajilla kulttuuripalvelujen käyttäminen määrittyy niin iän, sukupuolen, asuinpaikan, kotimaan kulttuuriperinteen kuin ajankäyttömahdollisuuksien mukaan. Maahan muuttaneiden sukupolvien jälkeläiset, ns. toisen sukupolven maahanmuuttajat, ovat tulevina vuosina kasvava ryhmä helsinkiläisiä. Useissa tapauksissa maahanmuuttajat kiinnostuvat omasta kulttuuristaan vasta vanhemmuuden myötä – tämä asettaa vastaisuudessa uusia vaatimuksia myös Helsingin monikulttuurisuustyölle. Pirstaloitunut kulttuurien moninaisuus asettaa suuria haasteita kulttuuritarjonnalle – samoin kuin taide- ja kulttuurilaitoksissa työskentelevän henkilökunnan kulttuuriselle sensitiivisyydelle ja ammattitaidolle.

Toinen esille noussut yleinen kysymys on erillisten, maahanmuuttajille suunnattujen kulttuuripalvelujen mielekkyys. Lähivuosien tilanne, jossa joka viidennellä kaupunkilaisella on juuret ulkomailla, ei ole hallittavissa erillisellä monikulttuurisuustyöllä. Siksi nähdään tärkeänä linjata ne mallit, joilla uudet helsinkiläiset kutsutaan luontevasti osallisiksi yhteiseen helsinkiläiseen kulttuuriin niin tekijöinä kuin kokijoinakin. Eräs keskeisiä kysymyksiä on, miten saada kantaväestön taidelaitokset ja projektit avattua muualta tulleille taiteilijoille, työntekijöille ja asiakkaille.

Caisan nykyisestä toimintakonseptista nousee esiin myönteisimpänä asiana keskuksen sijainti aivan kaupungin sydämessä. Keskeiselle paikalle on hyvät kulkuyhteydet joka puolelta kaupunkia, ja kauempaakin. Caisa on neutraaali paikka, johon millään yhdellä ryhmällä ei ole omistajuutta, vaan se kuuluu kaikille. Caisa koetaan helposti saavutettavana ja tiloiltaan sopivana erityisesti kokoontumisiin ja turvalliseen yhdessäoloon maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken. Myös Caisan henkilökunnan erilaiset kulttuuriset taustat ja hyvät verkostot huomioitiin myönteisinä – Caisaan on helppo tulla. Niin sidosryhmäkyselyjen vastauksissa kuin kuulemistilaisuuksissa nostettiin esiin Caisan onnistuminen muutoin usein vaikeasti tavoitettavan maahanmuuttajaväestön toimintapaikkana. Myös Caisan hyvin toimivia sisältökonsepteja pidettiin merkittävinä. Niiden säilyttäminen ja edelleen kehittäminen nähtiin tärkeänä.

Epäkohtia ja kehitettävääkin löytyy, vaikka mielipiteet jakautuvat varsin paljon. Keskuksen ohjelmistoprofiili on epäselvä, varsinkin esitysten ja tapahtumien harrastajamaisuutta kritisoidaan. Ammattitaiteilijat kokivat Caisassa esiintymisen ja toimimisen ongelmalliseksi puuttuvien harjoitustilojen ja esitystilan fyysisten rajoitusten takia. Caisa ei myöskään voi tarjota ammattiproduktioille riittäviä tuotantoaikoja.

Myös Helsingin kulttuurikeskuksen nykyisissä kulttuurisen monimuotoisuuden toimintamalleissa on selvityksen tulosten mukaan kehitettävää. Varsinkin

henkilöresurssit ovat hyvin rajalliset: Caisan henkilökunnan lisäksi kulttuurikeskuksen monimuotoisen työn parissa työskentelee vain yksi henkilö. Hän vastaa osana tehtäväkuvaansa Stoan ja Vuotalon alueen em. toimintamuodoista. Kulttuurikeskuksen muista taloista puuttuvat kokonaan kulttuurivähemmistöistä peräisin olevat ohjelmatyöntekijät. Työssä olennaiset henkilökohtaiset kontaktit ja luottamus eivät ehkä rakennu, monet ohjelmat ja toimintamuodot saattavat jäävät toteutumatta. Kuitenkin alueelliselle ruohonjuuritason toiminnalle nähdään suurta tarvetta.

Kulttuurikeskuksen talojen ohjelmistoa pidetään laajana ja monipuolisena. Toisaalta monimuotoisen ohjelman koetaan usein hukkuvan muun tarjonnan joukkoon. Osasyynä tähän on kielikysymys, sillä kulttuurikeskuksen tiedotuksessa tällä hetkellä käytössä olevat suomi, ruotsi ja englanti eivät välttämättä tavoita kohdeyleisöjä, ovathan kaupungin suurimmat maahanmuuttajayhteisöt venäjän-, viron- ja somalinkielisiä. Heille, tai pienemmille kielivähemmistöille ei kulttuurikeskuksen viesti nykyisin juuri välity.

Lisäksi nousee esille muista maista Helsinkiin muuttaneiden ammattitaiteilijoiden toiminnallinen ja taloudellinen tilanne. Kulttuurikeskuksen nykyinen avustusjärjestelmä ei näyttäydy avoimena ja saavutettavana taiteilijalle, jolla ei vielä ole omia paikallisen taide-elämän ja rakenteiden verkostoja. Myös kansainvälistä alkuperää olevien taiteilijoiden apurahahakemusten arvioimiseen koetaan tarvittavan lisää asiantuntemusta. Kulttuurikeskuksen eri talojen ohjelmistosuunnitteluun osallistuminen koettiin tärkeäksi, mutta tällä hetkellä puuttuvaksi mahdollisuudeksi. Joidenkin maahanmuuttajataustaisten taiteilijoiden kokemusten mukaan kulttuurikeskuksen eri talot ovat toimivia, mutta tiloina usein epäkiinnostavia. Kantaväestön taidelaitokset koetaan sisäänpäin kääntyneiksi ja hankalasti lähestyttäviksi, eikä yhteistyön mahdollisuuksia nykyisin juuri ole. Kaiken kaikkiaan ammattitaiteilijat kokevat itselleen tärkeimmäksi juuri taiteen tekemisen ja taiteilijoiden välisen yhteistyön, ilman etnisiä tai kansallisia leimoja.

4. CAISA SEKÄ HELSINGIN MUUT KULTTUURISEN MONIMUOTOISUDEN JA KOTOUTTAMISTYÖN TOIMIJAT

Caisan aloittaessa toimintaansa 1990-luvulla Helsinkiin ulkomailta vuosittain muuttavien määrä oli varsin vaatimaton. Caisa on läpikäynyt useita kehitysjaksoja, joiden aikana keskuksen toimintaa on suunnattu kasvavan maahanmuuttajayhteisön tarpeiden mukaiseksi. Erimaalaisten kohtaamispaikkana aloittanut Caisa on vuosien mittaan toiminut erilaisten taiteellisten hankkeiden kehityshautomona ja tuottajana, kymmenien maahanmuuttajien työssäoppimis- ja oppisopimuspaikkana, ohjannut muualta muuttaneita kaupungin palvelujen pariin, tukenut erilaisissa vertaisryhmissä ja kokoontumisissa esimerkiksi maahanmuuttajanaisia ja adoptioperheitä sekä vastannut nykyisin valtakunnallisen Infopankki-palvelun kehittämisestä. Maahanmuuttajayhteisöissä Caisalla on hyvä, tunnettu brändi.

Viime vuosikymmenten aikana Helsinkiin muista maista muuttanut väestö on kaksinkertaistunut. Uusille helsinkiläisille suunnatut palvelut ovat kehittyneet. Julkisten palvelujen kehitys on ollut kahdensuuntaista. Osa palveluista on maahanmuuttajien tarpeisiin kehitettyjä erillispalveluja (muun muassa kielikurssit ja kotoutumisvalmennus). Toisaalta esimerkiksi nuorisotoimessa ei maahanmuuttajataustaisia nuoria kohdella erityisryhmänä vaan he integroituvat keskuksen normaaliin toimintaan. Helsingin kaupunginkirjasto puolestaan on kehittänyt toimintaansa opetusministeriön nimeämänä Ulkomaalaiskirjastona jo 1995 lähtien (nyk. monikielinen kirjasto). Toiminta perustelee itsensä erinomaisesti – kirjastot ovat tutkitusti maahanmuuttajaväestön läheisimmiksi kokemia kulttuuripaikkoja.[14] Keväällä 2014 valmistunut kaupungin yhteisen strategian 2013-2016 toimeenpano-ohjelma määrittelee maahanmuuttajiin ja monimuotoisuuteen liittyvän työn sektoreittain hyvinkin tarkasti, mukaan lukien opetusviraston laaja-alaisen toiminnan.

Helsinkiläiseen kulttuuriseen moninaisuuteen liittyy alan järjestökentän voimakas kehittyminen. Yhdistysten ja järjestöjen kehityskaari on heijastellut maahanmuuton määrää ja muodostuvien yhteisöjen tarpeita. 1990-luvun alussa toimineet maahanmuuttajayhdistykset olivat usein joko jakautuneita jäsenten kulttuurien tai uskontojen mukaisesti tai syntyneet edistämään monikulttuurisuuden yleistä vahvistamista suomalaisessa yhteiskunnassa. Nyttemmin yhdistyksiä syntyy yhä enemmän muidenkin asioiden kuten iän, sukupuolen, taiteiden ja liikunnan ympärille. Uusia toimijoita ovat muun muassa pitkään maassa asuneiden maahanmuuttajien ja viranomaisten yhdessä ylläpitämät kotouttamisyhdistykset sekä ns. koalitioyhdistykset, jotka kokoavat yhteen useita paikallisia maahanmuuttajayhdistyksiä ja etnisiä ryhmiä.[15]

Järjestöjen toiminta on nykyisin moninaista, ja ne täydentävät julkisia kotouttamispalveluja. Joillakin järjestöillä on omia erikoistehtäviä, kuten esimerkiksi Monika-Naiset liiton laajat palvelut väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajataustaisille naisille ja -lapsille. Suuri osa yhdistyksistä toimii

[14] Mm. Joronen 2009, 77.

[15] Joronen 2009, 153-157.

hyvin pienillä resursseilla, usein ilman toimitiloja. Toimintavaransa ne keräävät eri lähteistä, kuten kaupungin eri virastojen myöntämistä avustuksista ja säätiöiden tuesta.

Suomessa arvioidaan asuvan noin 2 000-2 300 ulkomaalaistaustaista eri alojen ammattitaiteilijaa, joista 70 % elää pääkaupunkiseudulla.[16] Näiden taiteilijoiden suomalaiseen taidekenttään integroitumiseen liittyy monia rakenteellisia ongelmia, johtuen esimerkiksi kielellisistä, kulttuurisista ja yhteiskunnallisista eroista Suomen ja heidän alkuperämaansa välillä sekä muualla kouluttautumisen tuottamasta omien paikallisten verkostojen puuttumisesta. Usein heidän tietämyksensä taidealan toimijoista, verkostoista, koulutuksesta, tilamahdollisuuksista ja rahoitusmalleista ovat puutteellisia. Puuttuvat tiedot ja verkostot tekevät työskentelymahdollisuuksien, taloudellisten resurssien ja yhteistyökumppanien löytämisen hankalaksi, eikä taiteilijoiden potentiaali suomalaisen taide-elämän rikastuttajana ja monipuolistajana pääse esiin.

Miten Caisan ja Helsingin kulttuurikeskuksen muiden talojen toimintamallit ja resurssit sovitetaan kaupungin julkisten ja järjestökentän palvelujen sirpaleiseen kokonaisuuteen? Keskeistä on hahmottaa muualla tarjottavien palvelujen muodot suhteessa kulttuurikeskusten erityisosaamiseen, tiloihin ja henkilöresursseihin. Toinen kysymys koskee kaupungin omia ja kaupungin tukemia taidelaitoksia, joista harvassa aihepiiriä on vielä pohdittu. Kuitenkin, kulttuurisen tasa-arvon ja saavutettavuuden vaatimus sekä ulkomaalaisperäisen väestön osan kasvu nostaa tämän asian yhä voimakkaammin agendalle.

[16] Karhunen, 2014.

5. CAISA 2.0

Tämän selvityksen pohjalta esitetään Caisa 2.0-mallia, jonka lähtökohtana on Helsingin kaupungin strategian mukaisesti ottaa maahanmuuttajataustaiset helsinkiläiset yhä enemmän mukaan kulttuurielämään tasavertaisina, aktiivisina tekijöinä ja kokijoina. Tämä edellyttää osallistavaa ja tukevaa toimintaotetta, jonka tavoitteena on uusien helsinkiläisten kotoutuminen kaupungin taide- ja kulttuurikenttään, samalla heidän omia kulttuurisia taustojaan kunnioittaen ja tukien.

Caisa 2.0 on prosessi ja toimintamalli, jonka kautta kulttuurisesti monimuotoinen toiminta laajenee luonnolliseksi osaksi Helsingin kulttuurikeskuksen sekä kaupungin tukemien organisaatioiden Helsingissä toteuttamaa taide- ja kulttuuritoimintaa.

Caisa 2.0-toimintamallin eri osa-alueissa yhdistyvät kantakaupungissa sijaitsevan, helposti lähestyttävän ja kävijöitä osallistavan uuden Caisa-keskuksen oma toiminta sekä kulttuurikeskuksen aluetaloissa ja muissa tiloissa tapahtuvan toiminnan tilannekohtainen, joustava liikkuvuus. Caisa 2.0:n ytimessä on uusien yhteistyöverkostojen ja toimintamallien kehittäminen ja tukeminen sekä keskustelujen avaaminen – ”saman pöydän ääreen tuominen”. Tavoitteena on myös Caisan yksittäisten asiakkaiden ja tekijöiden mahdollisuus liikkua mallin eri osakonsepteista toiseen, oman kiinnostuksen ja ammattitaidon muuttuessa ja/tai kehittyessä

Taiteilijoiden, yhdistysten ja järjestöjen näkökulmasta verkostomainen malli tuo eri tiloja, kaupungin alueita ja yhteistyömahdollisuuksia koskevan tiedon ja kontaktit tavoitettavaksi ”yhdeltä luukulta”. Eri kaupunginosien asukkaille uusi malli avaa laajasti uutta helsinkiläistä ja kansainvälistä taidetta, elämyksiä ja yhteisöllisyyttä.

Caisan toimintamallin päivittämiseen liittyy kulttuurikeskuksen avustusjärjestelmän uudistaminen/päivittäminen siten, että se tukee paremmin monimuotoistuvan taidekentän tarpeita. Osa ammattitaiteilijoille jaettavista avustuksista olisi kohdistettava erityisesti Helsingissä asuvien, maahanmuuttajataustaisten ammattitaiteilijoiden työhön sekä heidän ja kaupungin tukemien taidelaitosten väliseen taiteelliseen yhteistyöhön. Tässä mallina voisi toimia Taiteen edistämiskeskuksessa toimiva Taiteiden välisyyden, moninaisuuden ja kansainvälisyyden toimikunta sekä sen monikulttuurisuusjaosto. Myös Caisan asiantuntijan kuuleminen hakemuksia arvioitaessa voisi edesauttaa em. tukien kohdentamisessa.

Toiminnan tiedotus tehdään suomen, ruotsin ja englannin lisäksi soveltuvin osin ainakin suurimpien maahanmuuttajayhteisöjen käyttämillä kielillä (venäjä, viro, somali). Tiedottamisessa, markkinoinnissa ja osallistamisessa hyödynnetään uutta teknologiaa ja verkostoitumisen mahdollisuuksia. Uusista toimintamuodoista osa voidaan toteuttaa myös verkkosisältöinä. Tilojen koordinointiin kehitetään tarvittavat tietotekniset työkalut.

Caisa 2.0:n kehittämisen tärkeimpänä työkaluna on avoin dialogi ja rikas yhteistyö eritaustaisten ihmisten, yhdistysten, verkostojen ja organisaatioiden kesken. Toiminnan tavoitteena on kulttuurinen tasa-arvo, palvelujen

saavutettavuus, kaupungin eri virastojen ja helsinkiläisten taidelaitosten avautuminen yhteistyölle, ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten parantaminen, tilojen lisääntyvä yhteiskäyttö, yhdessä tekeminen, sekä – koska kyseessä on taide ja kulttuuri – hauskanpito.

Mitä tehdään?

Caisa 2.0 jakautuu neljään osakonseptiin (Caisa People, Caisa Pro, Caisa Workshop, Caisa Talks), joista kullakin on oma identiteettinsä, tuotantomuotonsa ja toimijaryhmänsä.

Caisa People on toimintakonsepti, jossa eritaustaiset ihmiset ja yhteisöt järjestävät itse omatoimista, yhteisöllistä matalan kynnyksen toimintaa kuten kokoontumisia, esityksiä, tapahtumia ja juhlia. Toimintaa järjestetään esimerkiksi Caisa-keskuksessa, kulttuurikeskuksen aluetaloissa ja alueiden asukastiloissa. Caisa koordinoi ja auttaa tilojen käyttöön ja aikataulutukseen liittyvissä asioissa sekä antaa tarvittaessa tuotannollista apua. Caisa Peoplen tavoitteena on eritaustaisten ihmisten oman kulttuurin, yhteistoiminnallisuuden ja kansalaisaktiivisuuden tukeminen koko kaupungin alueella.

Caisa Pro on Helsinkiin muista maista muuttaneiden ammattitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia tukeva kokonaisuus, joka jakautuu esittävän taiteen Caisa Stageen ja visuaalisten taiteiden Caisa Galleryyn. Caisa Pro tukee ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten kehittämistä tila- ja tuotantotuen lisäksi neuvonta-, mentorointi-, työpaja- ja verkottumispalveluilla. Caisa Pron tavoitteena on tukea Helsinkiin muista maista muuttaneiden ammattitaiteilijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia ammattinsa harjoittamiseen, kaupungin taidekentän kansainvälistymistä ja ohjelmistojen monimuotoistumista sekä taidealan sisäistä yhteistyötä.

Caisa Stage tuo esille uutta korkeatasoista esittävää taidetta ja taiteiden välistä toimintaa. Toimijoina ovat sekä ulkomailta muuttaneet että kantaväestön ammattitaiteilijat ja taiteilijaryhmät sekä kaupungin tukemat taidelaitokset ja festivaalit. Esitykset toteutetaan tapauskohtaisesti valittavissa, ammattimaiseen esitystoimintaan soveltuvissa paikoissa, tilaratkaisuista riippuen esimerkiksi uudessa Caisassa, keskustakirjaston monitoimisalissa, kulttuurikeskuksen muissa taloissa, yhteistyötaidelaitoksissa, tai vaikkapa lähiöiden asukastiloissa. Myös yhteistyötä helsinkiläisten festivaalien ja taiteen välittäjätahojen kanssa kehitetään. Caisa Stagen ohjelma muodostetaan avoimen teoshaun kautta. Päätökset valittavista produktioista tehdään Caisan tuotantotiimissä, jota täydentää vaihtuva ulkopuolinen taiteellinen neuvonantaja tai taiteellinen ryhmä. Kehityshautomotyyppiseen tuotantoprosessiin kuuluu teknistä, tilallista, tuotannollista ja taloudellista tukea.

Caisa Gallery on verkostomainen galleria, jonka sisältönä on Helsingissä syntyvä uusi visuaalinen taide. Taiteilijat ovat sekä kantaväestöä että ulkomaalaistaustaisia ammattitaiteilijoita, joiden töissä korkea taso yhdistyy taiteen ja kulttuurin monimuotoisuuteen. Caisa Gallery koordinoi projekteja ja näyttelyitä Caisa-keskuksessa, keskustan muissa gallerioissa, alueellisissa kulttuuritiloissa sekä erilaisissa pop up-paikoissa. Toiminnan tavoitteena on monimuotoisen visuaalisen taiteen saavutettavuuden parantaminen, ammattilaisten toimintaolosuhteiden kehittäminen sekä yhteistyön lisääminen.

Caisa Workshop on toimintakonsepti, joka tarjoaa eri-ikäisille helsinkiläisille kursseja ja työpajoja. Niiden keskiössä on eri kulttuurien välinen ymmärrys ja vuoropuhelu. Ammattitaiteilijoiden suunnittelemia ja Caisan koordinoimia kursseja järjestetään Caisa-keskuksen lisäksi Annantalossa, kulttuurikeskuksen aluetaloissa sekä muissa soveltuvissa paikoissa. Caisa Workshop-toiminnan tavoitteena on taidekasvatuksen ja kulttuurisen monimuotoisuuden kehittäminen, eritaustaisten ihmisten kohtaaminen ja yhdessä tekeminen, taiteilijoiden työllistäminen – arkipäivän kansainvälisyyskasvatus.

Caisa Talks on kansalaisjärjestöjen ja muiden kulttuuriseen monimuotoisuuteen liittyvien toimijoiden sekä Caisan itse tuottamien keskustelujen ja kokoontumisten alusta, jonka tehtävä on tukea kansainvälistyvään helsinkiläisyyteen ja kansalaisyhteiskuntaan liittyvää keskustelua ja asiantuntijuuden kehittymistä.

Kenelle tehdään?
Caisan ohjelmisto ja muut palvelut on suunnattu kaupungin koko väestölle. Caisa-keskus on helposti lähestyttävä avoin kohtaamispaikka, jonka matalan kynnyksen toiminnan yleisönä ja tekijöinä on eri etnisten ryhmien väestöryhmiä sekä monimuotoisesta kulttuurista ja taiteesta kiinnostuneita kantaväestön jäseniä. Osallistuvuus ja helppo saavutettavuus ovat myös kulttuurikeskuksen muissa tiloissa ja alueiden asukastiloissa järjestettävän lisääntyvän matalankynnyksen toiminnan tavoitteena.

Caisan tukemien ja koordinoimien ammattitaiteilijoiden produktiot ja näyttelyt toteutetaan niille sopivissa, tapauskohtaisesti sovittavissa tiloissa. Asianmukaiset harjoitusajat ja -tilat sekä esiintyminen ammattilaisestradeilla nostavat produktioiden tasoa ja kiinnostavuutta, luoden kiinnostusta uusissa yleisöissä. Tiedotuksen kieliversioiden lisääminen sekä toiminnan verkottuminen kaupungin eri puolille tekevät palveluista tasa-arvoisia ja hyvin saavutettavia.

Ketkä tekevät?
Caisan toiminnan henkilöstöresurssit muodostuvat omasta henkilökunnasta sekä yhteistyöverkostojen työntekijöistä. Oma henkilökunta koostuu pääosin keskuksen nykyisistä työntekijöistä vahvistettuna aluekoordinointiin ja taidelaitosyhteistyöhön tarvittavalla henkilöstöllä. Rekrytoinnissa painotetaan työntekijän taustojen moninaisuutta ja tuotannollista ammattitaitoa. Helsingin kulttuurikeskuksen monimuotoisen kulttuurityön kehittämiseksi viedään läpi koko henkilöstön läpäisevä koulutus- ja perehdytysohjelma.

Caisan varsinaisina toimijoina on eri kulttuuritaustaisia ammattitaiteilijoita, pedagogeja ja heidän yhteisöjään, sekä yhdistysten, järjestöjen ja verkostojen edustajia. Toimintaa kehittämään ja tukemaan perustetaan säännöllisesti kokoontuva ns. ”viisaiden ryhmä”, jossa on edustajia eri taiteilijayhteisöistä, kansalaisjärjestöistä ja taidelaitoksista. Viisaiden ryhmä antaa ehdotuksia toiminnan kehittämiselle ja yhteistyön lisäämiselle. Caisan ohjelmistoa ja Pro-toimintaa kehittämään valitaan taiteellinen neuvonantaja tai -ryhmä.

Kenen kanssa tehdään?
Caisa 2.0-malli ulottuu kulttuurikeskuksen kaikkiin taloihin. Lisäksi Caisa tekee yhteistyötä taide- ja kulttuuriprojektien, yhdistys- ja järjestökentän, kaupungin muiden virastojen sekä kaupungin tukemien taide- ja kulttuurilaitosten sekä festivaalien kanssa. Caisa on proaktiivinen toimija valtakunnallisessa monikulttuurikeskusten verkostossa sekä kansainvälisissä alan verkostoissa.

Missä tehdään?
Caisa-keskuksen toimipaikkaa ehdotetaan Helsingin kantakaupunkiin, hyvien liikenneyhteyksien päähän. Matalankynnyksen kohtauspaikan juhla/tapahtumasali soveltuu pienimuotoiseen esittävän taiteen ja elokuvan tilaisuuksiin sekä juhliin ja tapahtumiin. Sen palvelua täydentävät avoin kohtaamistila, kahvila-ravintola ja galleriatila sekä riittävät apu- ja varastotilat. Keskuksessa sijaitsee myös etnisten juhlatilaisuuksien omaehtoiseen ruoanlaittoon soveltuva keittiö. Keskuksen työpaja- ja kokoushuoneet ovat kurssien, kokousten ja kohtaamisten tapahtumapaikkoja. Caisasta johdetaan ja koordinoidaan Caisa 2.0:n toimintaa omassa keskuksessa ja sen ulkopuolella.

Kulttuurikeskuksen eri talot vastaavat kulttuurisen moninaisuuden toiminnan alueellisen tasa-arvon ja saavutettavuuden toteutumisesta. Yhteistyössä talojen kanssa Caisa kehittää, pilotoi ja koordinoi uusia verkostomaisia tuotantomalleja, jotka mahdollistavat monimuotoisen omaehtoisen kulttuuritoiminnan, taidekasvatustoiminnan ja ammattimaisen taidetyön entistä laajemman osuuden Annantalon, Kannel- ja Malmitalon, Savoy-teatterin, Stoan sekä Vuotalon toiminnan sisällöissä. Myös eri alueiden asukastalojen kulttuurisen käytön koordinointia kehitetään.

Asianmukaiset harjoitustilat sekä harjoitteluun tarvittava riittävä aikaresurssi ovat erityisen merkityksellisiä monin tavoin huonossa asemassa oleville ulkomaalaistaustaisille esittävän taiteen ammattilaisille. Harjoitustilatarpeeseen etsitään ratkaisua mahdollisella vuokratilalla tilalla tai kulttuurikeskuksen, nuorisoasiainkeskuksen, opetusviraston ja kaupungin asukastilojen yhteiskäytöllä, uudelleenjärjestelyillä ja -suuntaamisella.

Kehittyvä yhteistyö kaupungin tukemien taidelaitosten kanssa on tärkeä osa Caisa 2.0-mallia. Ulkomaalaistaustaisen ammattitaiteilijoiden paraneva integroituminen taidekenttään rikastuttaa kansainvälistä Helsinkiä ja tarjoaa kaupunkilaisille tasa-arvoisempia mahdollisuuksia kohdata taidelaitosten ohjelmistossa todellisuutta heijastelevaa kulttuurista monimuotoisuutta.

Millä resursseilla tehdään?
Caisan nykyisen toimitilan vuokrakulut vievät yli puolet keskuksen budjetista, ja henkilöstökulut yli kolmanneksen – toimintaan jää vain reilut 10 prosenttia, kun muissa taloissa vuokrien osuus on keskimäärin 36 prosenttia. Uuden Caisan lähtökohtaisesti alhaisempi vuokrataso mahdollistaa Helsingin jatkuvasti kasvavan kulttuurisen moninaisuuden haasteeseen ja mahdollisuuksiin vastaamisen. Alueille ja eri taidelaitoksiin sijoittuva verkostomainen tuotantoyhteistyö on selkeintä ja pitkäjänteisintä, jos resurssit sisällytetään Caisan budjettiin. Selkeys ja toiminnallinen helppous toteutuvat niin tuottajien kuin tekijöiden näkökulmasta, kun kontaktit, tuotantoapu sekä tila- ja talousasiat hoituvat ”yhden luukun”-periaatteella.

Mitkä ovat Caisa 2.0:n vaikutukset?

Caisa 2.0-mallin läpileikkaavana tavoitteena on kulttuurisen monimuotoisuuden valtavirtaistuminen luonnolliseksi osaksi Helsingin kulttuurikeskuksen sekä kaupungin tukemien taidelaitosten toimintaa. Mallin kautta edellä mainittu toiminta kehittyy sekä määrällisesti että laadullisesti. Tuloksena on yhä dynaamisempi, kansainvälisesti vetovoimaisempi, asukkaidensa näköinen, kehittyvä Helsinki.

Caisa 2.0 selkeyttää ja kehittää Helsingin kulttuurisesti monimuotoista toimintaa. Se parantaa merkittävästi maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten mahdollisuuksia toimia kulttuurin ja taiteen aktiivisina kuluttajina sekä sen proaktiivisina kehittäjinä ja tuottajina. Malli parantaa kulttuuristen ja etnisten ryhmien yhdenvertaisuutta, kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen tasa-arvoista alueellista saavutettavuutta, kulttuurien välistä elävää vuorovaikutusta, eritaustaisten ammattitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia sekä kaupungin omien kulttuurikeskusten ja kaupungin tukemien taidelaitosten toiminnan ja sisältöjen avautumista siten, että kaupungin kulttuurinen moninaisuus tulee näkyvämmäksi taidelaitosten tekijöissä ja ohjelmasisällöissä. Caisan eri toimintakonseptien selkeät, omat profiilit vahvistavat kaikkien osa-alueiden statusta ja mahdollistavat niiden yksilöidyn kehittämisen. Toimitilojen vuokrakulujen pieneneminen tuo mahdollisuuksia laajenevan toiminnan riittävään resursointiin.

6. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET JA OHJEELLINEN AIKATAULU

2015

- Kulttuuri- ja kirjastolautakunta linjaa toiminnan tavoitteet sekä määrittelee niihin johtavan toimintamallin, jonka jälkeen malli ja sitä seuraava prosessi julkistetaan.
- Kulttuurikeskus/Caisa tarkentaa valitun mallin edellyttämät tilaresurssit, ja käynnistää tilaneuvottelut kaupungin tilakeskuksen ja muiden yhteistyökumppanien kanssa.
- Kulttuurikeskus/Caisa alkaa selvittää valitun toimintamallin taloudellisia vaikutuksia.
- Caisa suunnittelee ja valitsee 2015 käynnistyvät, toimintamalliin liittyvät pilottiprojektit, ja tutkii tarvittaessa mahdollisuudet pilottivaiheen ulkopuoliseen rahoitukseen.
- Kulttuurikeskus/Caisa tarkentaa valitun toimintamallin edellyttämät henkilöstö-, tila- ja talousresurssit, sekä arvioi niiden vaikutukset 2016-2017 budjettiin ja sen eri osa-alueisiin.
- Caisa jatkaa toimintamallin kehittämistä Helsingin kulttuurikeskuksen sisäisissä sekä sidosryhmien kanssa pidettävissä työpajoissa. Konkreettiset toimintamallit ja -käytännöt kirjataan.
- Caisa perustaa ”viisasten ryhmän”.
- Kultturikeskus/Caisa käy toimitiloja koskevia neuvotteluja, ja laatii mahdollisesti yhdessä tilakeskuksen kanssa tilasuunnitelman sekä valmistelee tiloja koskevia vuokrasopimuksia
- Kulttuuripolitiikan osasto selvittää mahdollisuudet suunnata kaupungin avustuskäytäntöjä siten, että ne tukevat valittua monikulttuurisuustyön mallia.
- Caisa käynnistää pilottiprojekteja ja käy yhteistyökumppanuusneuvotteluja.
- Kulttuurikeskus käynnistää valittavien tiedotuksen uusien kieliversioiden (mm. venäjä, viro, somali) käyttöönoton prosessin.

2016–17

- Caisa/Kulttuurikeskus vie läpi koko henkilöstöä koskevan koulutuksen ja perehdytyksen liittyen kulttuurisen monimuotoisuuden piirteisiin ja käytäntöihin ja Caisa 2.0 –mallin käyttöönottoon.
- Caisa/Kulttuurikeskus siirtyy asteittain uusiin toimintamalleihin.
- Caisa valitsee ammattilaisohjelmistonsa taiteellisen neuvonantajan/-ryhmän
- Kulttuurikeskus toteuttaa mahdolliset uudet henkilöstörekrytoinnit.
- Kulttuurikeskus/Caisa viimeistelee uusien toimitilojen tilasuunnittelun, sekä tekee tilojen ja toiminnan vaatimat kalusto- ym. hankinnat.
- Caisa muuttaa uusiin toimitiloihin.

2018

- Caisa 2.0-toiminta käynnistyy kokonaisuudessaan.

LIITE 1. KIRJALLISUUSKATSAUS: KULTTUURINEN MONIMUOTOISUUS AKATEEMISESSA KULTTUURIPOLITIIKKAA KÄSITTELEVÄSSÄ KIRJALLISUUDESSA, Reetta Sariola

Kulttuurisen monimuotoisuuden käsitteet

Aihepiirin käsitteet ovat sisällöllisesti monitulkintaisia ja usein poliittisesti latautuneita. Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyviä termejä käytetään tarkoittamaan hyvinkin erilaisia asioita ja tavoitteita. Perinteistä monikulttuurisuus-termiä on kritisoitu siitä, että se esittää kulttuurien olevan yhtenäisiä, pysyviä ja rajattavia kokonaisuuksia. Lisäksi se on nähty eräänlaisena hallinnollisena ja poliittisena tavoitetilana, joka ohjaa yhteiskuntaa muodostumaan toisistaan erillisistä yhteisöistä.[17] Tämän suuntaisella eriyttävällä politiikalla on havaittu olevan yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden kannalta haitallista kehitystä (esim. Alankomaat, vrt. Saukkonen 2013). Yhä enemmän onkin alettu korostaa monikulttuurisuuden yhteydessä *diversiteetin,* kulttuurisen monimuotoisuuden käsitettä. Monimuotoisuudella korostetaan kulttuurien sisäistä moninaisuutta, muuntuvuutta ja monimerkityksisyyttä[18].

Umayya Abu-Hanna (2008) on kuvannut perinteisen monikulttuurisuuden ja diversiteetti -käsitteen eroa seuraavasti:

> Terminä monikulttuurisuus viittaa yhteiskuntaan, jossa on monta erilaista kulttuuria rinnakkain ja lomittain. Jokainen niistä on paketti, joka eroaa viereisestä paketista. Diversiteetti -termiä käytetään kun viitataan yhteiskuntaan, joka muodostuu monesta erilaisesta kulttuurista, joista jokainen on itsessään monikulttuurinen. Tässä lähestymistavassa jokainen kulttuuri sisältää jo itsessään monta erilaista alakulttuuria ja tapaa olla. Erilaisuutta ei nähdä ainoastaan eri kulttuurien välillä, mutta myös yhden kulttuurin sisällä. [19]

Tutkijat ovat korostaneet, että kulttuurinen sirpaleisuus ulottuu jopa yksilön identiteettien tasolle, ja hän saattaa identifioitua, tilanteesta riippuen hyvinkin erilaisiin ja keskenään vastakkaisiin identiteetteihin.[20]

Monimuotoisuusajatteluun liittyy läheisesti kulttuurien välisen vuoropuhelun (intercultural dialogue) korostaminen. Kaupunkipolitiikassa on alettu puhua interkulttuurisesta kaupungista (intercultural city). Tällä tarkoitetaan toisaalta (kulttuuri-)poliittista ja hallinnollista toimintaa, joka ”pyrkii saamaan väestön etniseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen sisältyvää luovaa potentiaalia mahdollisimman paljon käyttöön edistämällä erilaisista taustoista lähtöisin olevien ihmisten myönteistä vuorovaikutusta[21].” Kulttuurienvälisyydellä ja eri kulttuurien

[17] Saukkonen 2007, 7.

[18] Saukkonen 2007, 11-12.

[19] Abu-Hanna 2008, 101.

[20] Esim. Hall 1999.

[21] Joronen 2009, 17.

vuorovaikutuksella nähdään olevan kaupunkien luovuutta, elin- ja vetovoimaisuutta sekä elämänlaatua lisäävä vaikutus. [22]

Monikulttuurisuuden käsite voi yhä olla käyttökelpoinen, mikäli siihen sisällyttää monimuotoisuuden ja vuoropuhelun ajatuksen.[23] Tässä selvityksessä käytetään kulttuurisen monimuotoisuuden käsitettä nimenomaan perinteistä monikulttuurisuus-termiä laajemmassa merkityksessä. Kulttuurisen monimuotoisuuden käsitteellä korostetaan kulttuurien sisäistä moninaisuutta ja se sisältää kulttuurisen muutoksen, sirpaleisuuden, yksilötason vaihtelevuuden sekä sen edellyttämän keskinäisen vuorovaikutuksen näkökulmat.

Kotouttaminen

Tarkasteltaessa maahanmuuttajien asettumista yhteiskuntaan akateemisessa tutkimuksessa puhutaan usein *integraatiosta*. Integraatiolle on annettu suomalaisessa keskustelussa uusiosanapari *kotouttaminen-kotoutuminen*. Kotoutuminen on moniulotteinen käsite, johon katsotaan kuuluvan taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen, poliittinen ja myös henkinen sopeutuminen.[24]

Integraatioprosessin kuvaamiseen käytetään tutkimuskirjallisuudessa usein John W. Berryn *akkulturaatiomallia*. Mallissa akkulturaatiostrategiat jaetaan neljään: integraatioon, sulautumiseen, eristäytymiseen ja syrjäytymiseen. Kutakin strategiaa määrittää se, miten yksilö suhtautuu ja toimii suhteessa omaan kulttuuriinsa sekä valtakulttuuriin. *Integraatiossa* yksilö säilyttää oman kulttuurisen identiteettinsä ja pitää yllä suhteita omaan etniseen yhteisöönsä, mutta samalla toimii luontevassa vuorovaikutuksessa valtakulttuurin ja yhteiskunnan kanssa. *Syrjäytymisessä* yksilö suhtautuu kielteisesti sekä omaan että valtakulttuuriin, ja jättäytyy molempien ulkopuolelle. *Sulautumisessa* yksilö ei tunne yhteenkuuluvuutta omaan etniseen ryhmäänsä, mutta kokee tärkeänä yhteyden valtakulttuuriin. *Eristäytymisessä* yksilö tuntee voimakasta yhteenkuuluvuutta vain oman etnisen ryhmänsä kanssa, eikä koe tärkeäksi vuorovaikutusta valtaväestön ja -kulttuurin kanssa. [25] Yksilö voi käyttää elämänsä eri osa-alueilla erilaisia akkulturaatiostrategioita: esimerkiksi vaikkapa työssä ja opiskelussa noudatetaan integraatiostrategiaa, kun taas parisuhde- ja perhe-elämässä eristäytymistä[26].

Suomessa maahanmuuttajapolitiikan, esimerkiksi aiemman kotouttamislain (493/1999), tavoitteeksi otettiin integraatio, eli tasavertainen toimintamahdollisuuksien saavuttaminen yhteiskunnassa oman etnisen identiteetin ja kulttuurin säilyttäen. Integraatio on tutkimusten mukaan myös maahanmuuttajien kannattama akkulturaatiovaihtoehto[27]. Muita akkulturaatiostrategioita pidetään onnistuneen kotoutumisen uhkana ja jopa

[22] Esim. Florida 2005.

[23] Esim. Saukkonen 2007.

[24] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 21.

[25] Joroinen 2003, 25; Pyykkönen 2007, 38.

[26] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 22.

[27] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 22-23.

nähty merkkeinä aktiivisten kotouttamistoimenpiteiden epäonnistumisesta[28]. Aktiivisia, lainmukaisia kotouttamistoimenpiteitä kohdennetaan työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneille ja toimeentulotukea hakeneille henkilöille, jotka ovat muuttaneet Suomeen viimeisen kolmen vuoden aikana ja joiden asuinkunta on Suomessa[29]. Uuden kotoutumislain (1386/2010) mukaan kotoutumispalveluja saavat kaikki niitä tarvitsevat. Osallisena Suomessa -kokeilussa on ollut käytössä myös harkinnanvaraisia, erilaisille maahanmuuttajaryhmille kohdennettuja, asiakaslähtöisiä kotoutumispolkuja.

Integraatio ei ole aina yksilön omista pyrkimyksistä riippuvaista. Vastaanottavan yhteiskunnan torjuvat asenteet tai toimintamallit, esim. työhönotossa, haittaavat yksilöiden integroitumista. [30]Toisasiassa onnistunut integraatio edellyttää myös valtakulttuurin muutosta. Puhutaankin ”kaksisuuntaisesta kotoutumisesta”, jolla viitataan siihen, että myös vastaanottava yhteiskunta muuntuu vastaamaan maahanmuuttajien tarpeisiin.[31]

Helsinkiläisyys tavoitteena

Integraatio, täysvaltainen toimijuus sekä oman kulttuurin ja identiteetin säilyttäminen, on myös Helsingin maahanmuuttajapolitiikan tavoite. Kaupungin maahanmuuttaja- ja maahanmuuttopolitiikan ja palvelujärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on, että jokaista maahanmuuttajaa lähtökohdistaan riippumatta kohdellaan helsinkiläisenä. ”Helsinkiläistäminen” ideologisena perusperiaatteena merkitsee sitä, että maahanmuuttajien merkitys kaupungin kehittämisessä tunnustetaan, ja että maahanmuuttajat tuntevat kuuluvansa yhdenvertaiset mahdollisuudet takaavaan Helsinkiin.[32]

Keskeisin lähtökohta Helsingin palveluiden tuottamisessa on yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen. Yhdenvertainen kohtelu ei tarkoita samanlaista palvelua kaikille, vaan tasa-arvoista kohtelua siten, että kaikkien helsinkiläisten yksilölliset palvelutarpeet tulevat huomioiduksi. Peruspalveluita täydennetään tarveharkintaisesti silloin, kun helsinkiläinen on elämäntilanteensa vuoksi niiden tarpeessa. Maahanmuuttajuus ei sinänsä aiheuta täydentävien palveluiden tarvetta, mutta usein maahanmuuttajan asema perustelee täydentävien palveluiden järjestämistä. Yhdenvertainen kohtelu tuottaa onnistuessaan mahdollisuuksien tasa-arvoa. [33]

Koska jo joka kymmenes helsinkiläinen on muunkielinen, syntynyt ulkomailla tai ulkomaan kansalainen, ei ole perusteltua rakentaa raskasta maahanmuuttajapalveluiden järjestelmää. Helsingissä *maahanmuuttajille* erityisenä ryhmänä tarjottavat palvelut kohdennetaan erityisesti maassaolon alkuvaiheeseen, jolloin henkilö tarvitsee monikielisiä palveluita ja tukea

[28] Pyykkönen 2007, 38.

[29] Pyykkönen 2007, 39.

[30] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 22.

[31] Esim. Leinonen 2013, 11.

[32] Helsingin kaupunki 2009.

[33] Forsander 2007.

yhteiskuntaan kiinnittymiseksi. Alkuvaiheen pituus vaihtelee henkilöittäin. Muilta osin maahanmuuttajia kohdellaan yksilöllisistä lähtökohdistaan käsin yhdenvertaisuusperiaatetta korostaen. [34]

Kulttuurinen monimuotoisuus ja kulttuuripolitiikka

Saukkonen (2010) on havainnut yleisiä kotoutumispoliittisia tavoitteita mukaillen, että myös kulttuuripoliittisissa asiakirjoissa ja strategioissa lähtökohtana pidetään maahanmuuttajien palveluiden järjestämistä osana ns. normaalipalveluita. Käytännön toimenpiteet ovat kuitenkin sekä kansallisella että kunnallisilla tasoilla olleet lähinnä erityispalveluiden järjestämistä, erillisiä apurahoja, monikulttuurisuuskeskuksia ja erityisasiantuntijoita. [35] Myös Jorosen selvityksen mukaan Caisan perustaminen erilliseksi maahanmuuttajien palveluihin erikoistuneeksi yksiköksi edusti poikkeusta Helsingin tavoitteesta järjestää maahanmuuttajien palveluiden osana normaalia palvelupakettia[36].

Saukkonen ei kritisoi erityispalveluita sinänsä, mutta pitää ongelmallisena sitä, että erityisjärjestelyistä johtuen muut taide- ja kulttuurilaitokset ja -organisaatiot saattavat kokea, että palveluiden järjestäminen ei kuulu näille eikä taide- ja kulttuurilaitosten tarvitse muuttaa toimintaansa vastaamaan toimintaympäristön muutosta.[37]

Erityispalveluiden tarve nykyisessä kulttuuripoliittisessa tilanteessa siis tunnustetaan. Myös Talaskiven (2013) Taiteen edistämiskeskuksen monikulttuurisiin taidehankkeisiin kohdistettujen apurahojen merkitystä käsitelleen selvityksen mukaan vaikuttaisi siltä, että monikulttuurisuusapurahoille on jossain määrin tarvetta. Apuraha tarjoaa saajalleen motivaatiota, rohkaisua ja vahvistaa ammatillista identiteettiä. Näillä muutaman tuhannen suuruisilla, yksittäisiin hankkeisiin myönnetyillä kohdeavustuksilla ei kuitenkaan ole riittävää vaikuttavuutta ratkaisemaan maahanmuuttajataiteilijoiden suomalaisen taiteen kentälle asettumisen ongelmia. Erillisrahoituksen leimaavuus voi olla suuri, ja vaarana ”maahanmuuttajataiteilijan” leima, ”josta liikutaan lähinnä muiden monikulttuurisuuden tukemiseen tarkoitettujen rahoituslähteiden suuntaan, ei kohti taiteen valtavirtaa[38].” Myös Talaskiven mukaan yksittäisten taiteilijoiden ”kotouttamista” keskeisempää on pyrkiä ulottamaan kulttuurisen monimuotoisuuden ilmentäminen osaksi perinteisten taide- ja kulttuurilaitosten toimintaa. [39]

Saukkonen (2007) on eritellyt syitä, miksi yhteiskunnan etninen ja kulttuurinen monimuotoistuminen tulee ottaa huomioon kulttuuripoliittisessa päätöksenteossa ja toimenpiteissä. Saukkonen jakaa syyt kolmeen:

---

[34] Helsingin kaupunki 2009.

[35] Saukkonen 2010, 221.

[36] Joronen 2007, 25.

[37] Saukkonen 2010, 221-222.

[38] Talaskivi 2013, 73.

[39] Talaskivi 2013, 73.

1) Taiteen ja kulttuurin kentän sisäiset syyt: luovuuden vahvistaminen, moninaisuuden edistäminen, reflektioperiaatteen toteuttaminen (eli yhteiskunnallisen monimuotoisuuden heijastuminen julkisesti rahoitettuun toimintaan), tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittäminen ja henkisen kasvun tuottaminen.
2) Kotouttamispoliittiset syyt: maahanmuuttajien kotouttaminen, suvaitsevaisuuden edistäminen, syrjinnän vastustaminen, yhteisöllisen eristäytymisen ehkäiseminen ja yhteisöjen voimavaraistuminen
3) Yleiset yhteiskunnalliset perustelut: luovan talouden ja innovaatioiden sekä yleisen hyvinvoinnin edistäminen.[40]

Samalla Saukkonen on eritellyt eurooppalaisesta tutkimuskirjallisuudesta sekä käytännöistä esteitä ja pidäkkeitä kulttuurisen monimuotoisuuden ilmentymiselle osana olemassa olevia kulttuurin ja taiteen vallitsevia rakenteita.

1) Nationalismin, kansallisvaltion ja kansallisen identiteetin rakentaminen kulttuurilla ja kulttuuripolitiikalla. Tämä voi tarkoittaa esim. tilannetta, jossa ”vieraat” kulttuurit nähdään uhkana ”kansalliselle” kulttuurille.
2) Taiteen autonomia ja länsimainen laatukäsitys. Tällöin esim. asiantuntijuuden kautta taidetta pidetään autonomisena, muusta yhteiskunnasta erillisenä toimintona eikä sen edellytetä muuttuvan heijastamaan yhteiskunnallista moninaisuutta.
3) Taidetoimijoiden omat arvot ja asenteet
4) Maahanmuuttajien ja vähemmistöryhmien itsensä luokitteluun ja julkisiin toimenpiteisiin kohdistuvat toiveet ja odotukset, esim. haluttomuus asettua ”maahanmuuttajataiteilija”-rooliin. [41]

Milloin maahanmuuttajuus loppuu?

Integroituminen on aikaa vievä ja yksilöllisesti vaihteleva prosessi. Pitkäkestoisia tutkimuksia aiheesta on tehty kansainvälisestikin vasta vähän. Tehtyjen tutkimusten tulokset ovat olleet ristiriitaisia. Tutkimusten mukaan toisaalta pitkä oleskelu on kohottanut muuttajien asemaa ja hyvinvointia, toisissa tutkimuksissa on havaittu stressin ja psyykkisten ongelmien olevan vieraaseen kulttuurin muuttaneilla suhteellisen pysyviä olotiloja. [42]

Onnistuneen kotoutumisen kannalta alkuvaiheen erillispalvelut ja sopeuttamisprosessin tukeminen ovat perusteltuja. Henkinen stressi uuteen maahan ja kulttuuriin asettuessa on tutkimusten mukaan suurimmillaan n. kahden vuoden jälkeen maahanmuuton jälkeen, jonka jälkeen stressikokemuksen laskevat ja normalisoituvat. [43]

Yhtenä kriittisenä kotoutumisprosessin onnistumisen lähtökohtana pidetään kielitaidon oppimista. Suomalaisen pitkittäistutkimusten mukaan noin kymmenen vuotta jatkuneen oleskelun aikana työllistyminen on parantunut, kokemus omasta

[40] Saukkonen 2007, 15-18.

[41] Saukkonen 2007, 18. Toim. huom. Esimerkit kirjoittajan omia.

[42] Ks. esim. Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007 23.

[43] Ks. mm. Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 30.

kielitaidosta oli parantunut sekä henkilökohtaiset kokemukset syrjinnästä ovat vähentyneet. Lisäksi oman kulttuurin ylläpitäminen on onnistunut. [44]

Lain mukaisia erityisiä kotouttamistoimenpiteitä tarjotaan tulokkaille lain mukaan viitenä vuonna maahantulon jälkeen. Muutoksen aiheuttama stressi ja pahoinvointi vähenevät maassaolon alkuvuosien jälkeen. Kielitaito ja asettuminen yhteiskuntaan kohentuu melko hyvälle tasolle noin kymmenessä vuodessa. On perusteltua esittää maassaolon alkuvuosille kohdennettuja kulttuuripoliittisia erityistoimenpiteitä ja palveluja.

Caisan palvelut ja asiakkaat

Caisa perustettiin vuonna 1996 kohtaamispaikaksi, joka lisää vuorovaikutusta helsinkiläisten ja eri etnisten ryhmien välillä, lisää tietoa ulkomaalaisista ja auttaa ymmärtämään toisia kulttuureja[45]. Caisan toiminnan tavoitteena on ollut tukea monikulttuurisen kaupungin kehittymistä edistämällä eri kulttuureja edustavien ihmisten vuorovaikutusta ja antamalla tietoa eri kulttuureista[46]. Sen toimintatapoina on ollut erilaisen kurssitoiminnan järjestäminen, näyttelyt, keskustelutilaisuudet sekä eri maiden kulttuuria esittelevät kulttuuritapahtumat ja juhlat. Jorosen (2003) Caisan toimintaa kartoittaneen selvityksen mukaan kulttuurisille kohtaamisille ja vuorovaikutukselle tarjosivat edellytyksiä erityisesti Caisan kahvila sekä tietyt yleisötoiminnot, esim. juhlat ja kurssit. [47]

Selvityksessään Joronen (2003) pohti kenelle Caisan tulisi ensisijaisesti pyrkiä kohdistamaan palveluitaan. Etnisten ryhmien oman kulttuurin ja kielen säilyttämiseksi sekä ryhmien sisäisen koheesion tukemiseksi Joronen suositteli Caisaa tukemaan myös sellaista etnisten ryhmien ja järjestöjen toimintaa, joka ei suoraan suuntaudu ulos suomalaiseen valtaväestöön, esimerkiksi tukemaan omakielistä kulttuuritoimintaa[48]. Järjestötoiminnan osalta Joronen ehdotti, että järjestöjen resurssit omakulttuuriseen toimintaan huomioitaisiin myös Caisan toiminnassa: voitaisiin tukea eniten niitä ryhmiä, jotka ovat tuen tarpeessa ja vähiten niitä, joilla omia resursseja on eniten. Caisan palvelujen ei siten tarvitsisi olla kaikille ryhmille samanlaiset vaan tarjottava tuki voisi vaihdella yhteistyökumppaneiden tarpeiden mukaan.[49]

Maahanmuuttajien syrjintäkokemuksia koskevissa tutkimuksissa on havaittu, että syrjintäkokemuksia on eniten ryhmillä, joiden kulttuurinen välimatka syntyperäisiin suomalaisiin on suuri.[50] Keiden ja minkä kulttuurien välisiä kohtaamisia Caisan tulisi erityisesti lisätä, jotta tavoitteet suvaitsevaisuuden lisääntymisestä ja

[44] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007 28-29.

[45] Joronen 2007, 14.

[46] Joroinen 2007, 18.

[47] Joronen 2003, 97.

[48] Joronen 2007, 30

[49] Joronen 2007, 30-31.

[50] Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007, 23.

integraatiosta voisivat toteutua[51]? Valtaväestön asennetutkimusten perusteella Joronen pohti, tulisiko Caisan nostaa myönteisessä valossa esille erityisesti niitä ryhmiä, joihin kohdistuu valtaväestön kohdalta eniten ennakkoluuloa ja syrjintää (esim. afrikkalaiset, muslimit, venäjänkieliset). Joronen kuitenkin päätyy pitämään Caisan linjaa nähdä asiakkaina koko Helsingin väestö laajan vuoropuhelun luomisen kannalta kaikkein hedelmällisimpänä.[52]

Yhteenveto

Suomalaista kulttuurista monimuotoisuutta ja kulttuuripolitiikkaa käsittelevän kirjallisuuden pohjalta on havaittavissa, että monikulttuurisuutta, kulttuurista monimuotoisuutta ja kulttuurienvälistä vuoropuhelua edistävät toimenpiteet ovat yhä vahvasti erillisjärjestelyjen varassa. Tasavertaisten toimintaedellytysten sekä taiteen ja kulttuurin saavutettuuden edistämiseksi nämä erityisjärjestelyt vaikuttavat yhä perustelluilta. Tutkimuskirjallisuuden valossa vaikuttaisi kuitenkin perustellulta siirtyä toteuttamaan monikulttuurisen kulttuuripolitiikan ”toista vaihetta”, jonka toteuttamisessa korostuu kulttuurinen monimuotoisuus -ajattelu. Näkökulma muuttuu maahanmuuton ns. toisessa sukupolvessa, kun maahanmuuttajien suomalaissyntyisten lasten määrä olennaisesti kasvaa. Tämä tulee Caisan uudessa konseptissa ottaa huomioon.

Jatkossa on syytä erityisesti kohdentaa kulttuuripoliittisia toimenpiteitä siihen, että vallitsevaa kulttuurista moninaisuutta saadaan yhä kiinteämmin osaksi kulttuuri valtavirtaa, esim. perinteisten taide- ja kulttuurilaitosten toimintaan sekä kulttuuriavustuksia.

Caisa 2.0 -selvityksessä onkin pyritty löytämään käytäntölähtöisiä tapoja, joilla ratkotaan maahanmuuttajien palveluiden tuottamiseen liittyvää ”erityiskohtelu vai normaalipalvelut” välistä jännitettä. Myös muihin kulttuurikeskuksen kehittämishankkeisiin, kuten Helsingin mallin toteutukseen, liittyy mahdollisuuksia kulttuurisen vuorovaikutuksen lisäämiselle.

[51] Joronen 2007, 28.

[52] Joronen 2003, 30.

LIITE 2. KULTTUURINEN MONIMUOTOISUUS LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ SEKÄ VALTIONEUVOSTON, HELSINGIN KAUPUNGIN JA KULTTUURIKESKUKSEN STRATEGIOISSA JA LINJAUKSISSA

1. **Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386**

- 1 § Lain tarkoitus on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.
- 3 § Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan omaan kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.
- 29 § Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.
- 30 § Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

2. **Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020 strategiasta**

Maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia on tuettava erityistoimin ja niistä on tiedotettava aktiivisimmin ja monikanavaisemmin. Väestöryhmien vuorovaikutusta ja maahanmuuttajien osallistumista järjestötyöhön on lisättävä. Järjestöjen edellytyksiä tukea maahanmuuttajien osallistumista ja kotoutumista on vahvistettava. (2013, 19).

On huolehdittava siitä, että julkiset palvelut soveltuvat maahanmuuttajille. Tavoitteena tulee olla, että maahanmuuttajat käyttävät samoja perus- ja erityispalveluja kuin muut. Kuitenkin etenkin maahanmuuton alkuvaiheessa tulee huolehtia maahanmuuttajien erityistarpeisiin vastaamisesta tarvittaessa myös yksilöllisin palveluin. (2013, 21).

Taide ja kulttuuri sekä yhteiskunnallinen osallistuminen ovat tärkeitä vuorovaikutuksen foorumeja. Maahanmuuttajayhteisöjen ja kantaväestön välistä sekä maahanmuuttajayhteisöjen keskinäistä myönteistä kanssakäymistä on edistettävä ennakkoluulojen vähentämiseksi. (2013, 24).

LIITE 3. HELSINGIN KAUPUNGIN STRATEGIAN 2013–2016 TOIMEENPANO MAAHANMUUTTAJIA JA MONIMUOTOISUUTTA KOSKEVIN OSIN.

Helsingin maahanmuuttaja- ja monimuotoisuuspolitiikan tavoitteet ovat:

- kaikki helsinkiläiset äidinkieleensä, kansalaisuuteensa ja syntymämaahansa katsomatta voivat tuntea itsensä helsinkiläisiksi
- kaikkien maahanmuuttajien aktiivinen osallisuus yhteiskunnassa

Tärkeimpiä maahanmuuttajapolitiikan päämääriä ovat nopea työllistyminen osaamista vaativille aloille, mielekkäät urapolut, lasten ja nuorten koulutusurat, jotka tukevat edellä mainittuja päämääriä. (2014, 1-2).

Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa on ollut historiansa ajan maahanmuuttajien ja kansainvälisyyteen orientoituvien helsinkiläisten kohtaamispaikka, ja alusta erilaisten maailmankulttuurin muotojen esilletuomiseen. Helsingin ja sen asuinalueiden muuttuessa Caisan suhdetta aluetaloihin, ja aluetalojen roolia suhteessa monimuotoistuvaan asukasrakenteeseen selvitetään uudelleen. Näin luodaan kokonaisnäkemys kaupungin tarjoamien kulttuurisesti monimuotoisten palvelujen suuntaamisesta. Palvelujen tulisi vastata niihin tarpeisiin, joita monimuotoistuva väestö luo suhteessa kulttuuripalvelujen käyttäjiin ja sisältöjen tuottajiin.

Toimenpide 6.1. Arvioidaan uudelleen taide- ja kulttuuripalveluiden, kuten kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan toiminta monimuotoistuneessa toimintaympäristössä.
Toimenpide 6.2. Käynnistetään aluetalo auki -projekti, jossa kartoitetaan talojen mahdollisuudet palvella alueidensa asukkaita nykyistä laajemmin.
Toimenpide 6.3. Muodostetaan Helsingin aluetyön malli, ja viedään se osaksi kulttuuritukikriteeristöä. Monimuotoisuus on yksi mallin keskeisistä osatekijöistä. Mallissa hyödynnetään nuorisoasiainkeskuksen aluetyöntekijämallia sekä sosiaalis- ja terveysviraston yhdyskuntatyön kokemuksia. (2014,15).

Helsingin asukkaat ja työyhteisöt monimuotoistuvat. Monimuotoistuminen tarkoittaa eri elämäntalojen ja -arvojen variaatioiden lisääntymistä työpaikoilla sekä työntekijöissä ja asukaskunnassa. Eri kielten, kulttuurien ja maahanmuuttokysymysten osaamista tarvitaan yhä useammassa tehtävässä kaupungilla. Monimuotoisella henkilöstöpolitiikalla huomioidaan asukasryhmien tarpeet ja lähtökohdat.
Toimenpide 9.3. Tuetaan muunkielisten sijoittumista asiantuntija- ja esimiestehtäviin kehittämällä rekrytointiprosessien ja osaamisvaatimusten määrittelyjä. (2014, 18).

Kaupunki edistää maahanmuuttaja-asukkaiden osallisuutta markkinoimalla heille asukasosallisuuskanavia, vahvistamalla järjestöjänsä sekä tarjoamalla edunvalvontamahdollisuuksia järjestöfoorumien kautta.
Toimenpide 10.1. Maahanmuuttajajärjestöjä vahvistetaan koulutuksen, neuvonnan ja avustustoiminnan keinoin. (2014,20).

LIITE 4. HELSINGIN OSALLISTAVAN KULTTUURITYÖN MALLI

Helsingin osallistavan kulttuurityön malli tuo taidetta lähemmäs kaikkia helsinkiläisiä koko Helsingin alueella. Malli tähtää 1) asukasosallisuuden lisäämiseen kulttuurin keinoin 2) tuomaan taidetta myös sellaisten ihmisten saataville, joita perinteinen kulttuuritarjonta ei tavoita. Tällöin fokuksessa ovat erityis- ja vähemmistöryhmät.

Helsingin osallistava kulttuurityön malli pyrkii osaltaan tukemaan tasapainoista kaupunkikehitystä ja tasoittamaan kulttuuriosallisuuteen liittyvää epätasa-arvoa. Ennen kaikkea malli pyrkii takaamaan kaikkien helsinkiläisten kulttuuristen oikeuksien toteutumisen. Kulttuurisia oikeuksia ovat

- oikeus osallistua kulttuurielämään
- oikeus kulttuurien kehittämiseen ja suojeluun
- oikeus kulttuuriperintöön
- oikeus valita oma kulttuurinsa
- kunnioitus kulttuuria ja sen itsemääräämisoikeutta kohtaan
- yhtäläinen kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus
- oikeus osallistua kulttuuripolitiikan suunnitteluun ja toteuttamiseen
- oikeus suojella kulttuurisia tuotteita, ilmauksia, kulttuuriperintöä, tuottajia ja kulttuurista identiteettiä
- osallisuus kulttuuriseen merkityksenantoon

Helsingin osallistavan kulttuurityön malliin kuuluvat nimenomaan sellaiset asukasosallisuutta ja taiteen saavutettavuutta lisäävät hankkeet, jotka kiinnittyvät osaksi toteutettavan taideorganisaation toimintaa ja niillä on selkeä yhteys ko. toimijan taiteelliseen ohjelmistoon ja tuovat esiin mukana olevan (asukas) yhteisön oman äänen. (2014, 1-2).

LIITE 5. KUULEMISTILAISUUKSIEN YHTEENVETO, Jenni Peisa

Viranomaistahot (Kuulemistilaisuus 29.9.2014 Caisassa ja muun muotoinen palaute)

Moni virasto näki Caisan asiantuntijatahona, joka voisi jatkossa tarjota apua verkostojen ja toimintamuotojen suhteen. Useampi virasto oli kiinnostunut tilayhteistyöstä jatkossa verkostomaisen mallin puitteissa ja todettiin virastorajat ylittävän yhteistyön olevan kannatettava asia.

Muihin tiloihin ja alueille menevä toiminta nähtiin erittäin positiivisena. Maahanmuuttajayhteisöiden kanssa yhdessä tekeminen osallistaa heitä, saavuttaa hyvin yleisönsä ja tuottaa relevantteja sisältöjä. Yhteisöllisyys ja ruohonjuuritoiminta nostettiin arvokkaaksi eriarvoistumisen estämiseksi.

Sijainnissa keskusta nähtiin neutraalina ja helposti saavutettavana paikkana eri ryhmille (maahanmuuttajat, kantaväestö, nuoret, taiteilijat). Myös oma fyysinen paikka nähtiin tärkeäksi, sekä maahanmuuttajille tuttuna ja turvallisena että kohtaamisia mahdollistavana paikkana. Vaihtoehtoisista malleista verkostomainen toimintamuoto sai eniten kannatusta.

Kulttuurikeskuksen henkilökunta (Ryhmätyöt kulken kehityspäivässä 30.10.2014)

Caisalta toivottiin jatkossa erityisesti asiantuntijaroolia ja apua toisaalta verkostojen, tekijöiden, sisältöjen ja yleisöiden suhteen ja toisaalta viestinnän keinojen ja väylien suhteen. Caisa nähtiin myös taiteilijoiden linkittäjänä Kulken eri toimipisteisiin ja taiteilijoiden ja tuottajien kouluttajana toimintatapoihin.

Verkostomaiselle toiminnalle uskottiin löytyvät tiloja, mutta todettiin muista kulken tiloista puuttuvan juhlakäyttöön sopiva keittiöllinen tila, jota maahanmuuttajajärjestöt usein kulken muista toimipisteistä ovat kyselleet. Tässä mallissa tuotantojen koordinointityön uskottiin vaativan aikaisempaa enemmän resursseja ja toimintojen hajauttamisen haasteena nähtiin kokonaisuuden hallinnan vaikeus ja sisäisen ja ulkoisen viestinnän toimiminen. Sijainnista puhuttaessa keskusta nähtiin paikkana, johon helppo liikkua ja joka on kaikille yhtäläisen neutraalilla alueella, johon myös kantasuomalaiset uskaltautuvat.

Parhaimmaksi malliksi arvioitiin verkostomainen toiminta keskustan toimisto- ja mahdollisesti muilla tiloilla.

Kirjasto- ja kulttuurilautakunta ja valtuustoryhmät (Kuulemistilaisuus 14.11.2014 Caisassa)

Caisan pyrkimys tukea ammattitaiteilijoita nähtiin hyvänä, ja todettiin että apurahahaut olisi ehdottomasti oltava useammallakin kielellä kuin vain suomeksi ja ruotsiksi. Laajemman yhteistyön taidelaitosten kanssa nähtiin palvelevan valtavirtaistamisen pyrkimystä ja estävän segregaatiota.

Caisan toiminnalle nähtiin tarvetta eri Helsingin alueilla, joissa asuu paljon maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Erityisesti sellaiset palvelut, jotka on suunnattu ryhmille, joiden ei ole helppo liikkua kauas kotoaan, olisi parempi vielä lähelle ihmisiä. Mietittiin mikä on kulttuurikeskuksen aluetalojen valmius lähteä tekemään yhteistyötä Caisan kanssa, ja todettiin, että tähän tarvitaan koulutusta

ja sitouttamista koko kulken henkilökunnalle. Myös todettiin, että jatkossa aikuistuvien ns. toisen sukupolven maahanmuuttajien tarpeet mm. oman kulttuuri-identiteetin pohtimiseen pitää tiedostaa.

Tulevaisuuden suunnittelussa nostettiin esiin kustannus- ja hyötysuhde ja todettiin, että ilman omia tiloja tai pienemmissä tiloissa toimivan Caisan voi olla vaikeampaa perustella entisen kokoista budjettia.

Vaihtoehtoisista malleista kaikki saivat osan kannatuksesta. Verkostomaisen mallin periaatetta arvostettiin, täysin keskustassa sijaitsevan Caisan uskottiin säilyttävän parhaiten Caisan toimintaa ja aluetaloihin hajautettavan Caisan nähtiin tuovan monimuotoisuutta alueille.

Taiteilijat (Kuulemistilaisuus 24.11.2014 Caisassa ja kyselyvastaukset)

Taiteilijat toivoivat jatkossa pääsevänsä osallistumaan Caisan ja koko kulttuurikeskuksen ohjelmiston suunnitteluun ja myös residenssitaiteilijapaikkoja toivottiin. Ohjelmisto nähtiin tärkeäksi ja siltä toivottiin erityisesti kulttuurien kohtaamista, ammattimaisuutta ja keskustelua herättäviä sisältöjä. Profiilinkorotuksen nähtiin houkuttavan myös kantaväestöä, mutta myös itse tilan pitäisi olla houkuttava.

Keskustelua käytiin ns. monokulttuuristen tapahtumien ja ammattitaiteen välisistä eroista ja niiden erottamisen tärkeydestä. Ensimmäiset voivat toisaalta saavuttaa suuren yleisön, mutta esim. Suomessa uraansa aloittelevalle taiteilijalle pienikin yleisö voi olla tärkeä. Jos Caisa jatkossa pyrkii viemään ammattitaiteilijoita muihin kulttuurilaitoksiin, tulee näiden olla korkealaatuisia. Löytyykö tällöin vielä jostain tilaa aloittelevassa vaiheessa oleville projekteille? Caisan tiloihin toivottiinkin edelleen mm. ammattimaista esiintymistilaa, työpajatiloja ja galleriaa.

Myös ns. monokulttuuristen tapahtumien arvo ymmärrettiin. Ne tavoittavat usein muuten vaikeammin tavoitettavia maahanmuuttajaryhmiä, joista Caisan kannattaa pitää kiinni yleisönä. Kysyttiin myös mihin tämän tyyppiset tapahtumat jatkossa menisivät, jos Caisassa ei enää olisi niille tilaa. Näille tapahtumille tilan tarjoamisen lisäksi myös vuoropuhelun mahdollistamista ja avoimena kohtaamispaikkana toimimista pidettiin tärkeinä Caisan tehtävinä.

Eri malleista sekä verkostomainen malli että keskustassa sijaitseva Caisa saivat paljon kannatusta. Eri toimintojen erottelua ja ammattitaiteilijoiden pääsyä ammattimaisiin esiintymistiloihin pidettiin hyvänä. Oltiin kuitenkin huolissaan pelkän yhteistyön varassa olevien tilojen pysyvyydestä pitkällä tähtäimellä ja jonkinlaista helposti saavutettavaa ja tunnettua yleisölle avointa tilaa keskustassa pidettiin tärkeänä.

Yhdistykset ja järjestöt (Kuulemistilaisuus 3.12.2014 Caisassa ja kyselyvastaukset)

Yhdistykset ja järjestöt kaipaavat tiloja tapahtumilleen, mutta byrokratia ja säännöt ja nykyisen Caisan rajalliset tilat eivät palvele niitä parhaalla tavalla. Omien tapahtumien lisäksi Caisan toivottiin tarjoavan avoimen kohtaamispaikan ja keskustelufoorumin ja ohjelmiston sisältävän eri kulttuurien kohtaamisia ja yhteisöllisiä tilaisuuksia.

Caisan tuotantotöihin ja henkilökuntaa toivottiin lisää maahanmuuttajataustaisia tekijöitä. Parasta yhteistyötä nähtiin syntyvän, jos eri toimijoita kutsuttaisiin mukaan toimintaan jo aikaisin suunnitteluvaiheessa, jolloin voisi syntyä aivan

uusia yhteistyöideoita. Myös osan tuotannoista ulkoistamista kolmannelle sektorille suositeltiin. Uusien mallien omaksumisessa nähtiin tärkeäksi myös henkilökunnan koulutus ja sitouttaminen.

Caisan nimi koettiin arvokkaaksi ja myös pysyvä paikka helpommin löydettäväksi. Enemmistö toivoi Caisan jatkossakin sijaitsevan keskustassa. Malleista verkostomainen sai eniten kannatusta, mutta myös keskustassa sijaitsevaa Caisaa kannatettiin. Matala kynnys yhteistöiden syntymiseen ja ruohonjuuritoiminnan ja ammattitaiteen erottelu nähtiin hyvinä asioina.

Palautetta antoivat:

Viranomaistahot, kuulemistilaisuus 29.9.2014

Halttunen Lea / OKM
Hämäläinen Riitta / Helsingin kaupunginkirjasto
Khalil Ahmed / Kaupunginkanslia, Osallisuus ja neuvonta, Virka Info / Yhteispalvelupiste
Larva Tiina / Helsingin kaupunginkirjasto
Lievonen Riku / Helsingin juhlaviikot
Merisalo Tiina / Helsingin kaupunginmuseo
Mielonen Miki / Helsingin nuorisoasiainkeskus
Miettinen Virve / Helsingin kaupunginkirjasto
Mustafa Gürler / Rakennusvalvontavirasto, Kaupunkikuvaosasto, lupayksikkö
Pyykkönen Paavo / CIMO
Rasmussen Sören / Kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto, Yrityspalvelut, Yritystoiminnan muutospalvelut
Reunanen Titta / Kaupunginkanslia, Tietotekniikka- ja viestintäosasto, Osallisuus ja neuvonta, Asukasyhteistyö
Seppälä Johanna / Kaupunginkanslia, Tietotekniikka- ja viestintäosasto, Osallisuus ja neuvonta
Silfver Olga / Kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto, Kaupungin kilpailukyvyn kehitys

Kirjasto- ja kulttuurilautakunta ja valtuustoryhmät, kuulemistilaisuus 14.11.2014

Alaja Jaana / Kirjasto- ja kulttuurilautakunnan jäsen (SDP)
Ebeling Mika / Kristillisdemokraattien valtuustoryhmän johtaja
Kanerva Seppo / Perussuomalaisten valtuustoryhmä
Kolanen Risto / Kirjasto- ja kulttuurilautakunnan jäsen (SDP)
Sumuvuori Johanna / Kirjasto- ja kulttuurilautakunnan puheenjohtaja (Vihr)

Taiteilijat, kuulemistilaisuus 24.11.2014

Aaltonen Remedios / Finnish-Philippine Association ry.
Al-Nawas Ahmed /Kulttuuria kaikille -palvelu
Bolom Rosamaría
Ferreyra-Rantalaiho Tristana / Freelance musician / Coro Latinoamericano de Helsinki ry
Gordon Verol
Hossi Ari
Korhonen Outi / Taike
Kozma David / European theatre collective
Lago Maxime Seri / Lamax Production
Lehti Elina / Summart

Paqvalen Rita / Kulttuuria kaikille -palvelu
Raekallio Johanna / 9 Gatherings -hanke ja SpeechKaraoke
Takeda Yuko
Tynjälä Tanya / Independent writer

Lisäksi Digium-pohjaiseen kyselyyn lähetettiin linkki laajemmalle joukolle (myös kuulemistilaisuuteen osallistuneet) ja siihen tuli yhteensä 17 vastausta.

Yhdistykset ja järjestöt, kuulemistilaisuus 3.12.2014

Bafrin Eskandari / Moniheli ry
Fondo Walter / Pacunet
Ghansah Richmond / AFAES RY
Haapavaara Evita / NUSANTARA RY
Kajava Maija / Somali Forum for Progress Finland ry
Martikainen Venla / Interkult Kassandra
Mikkonen Veronika / Oktava ry
Rosenberg Veli / Suomi-Kiina-seura
Sagne Silvain / Senegal-Suomi Ystävät ry
Sandgren Juuso / Logrus ry.
Suomalainen Pedrosa Cátia / Interkult Kassandra
Sutinen Kirsti / Cultura-säätiö
Touray Duely / AFAES RY
Usman Fatima / AFAES RY
Van Ingh Anneleen / Moniheli
Vasama Jaana / Tuglas-seura

Lisäksi Digium-pohjaiseen kyselyyn lähetettiin linkki laajemmalle joukolle (myös kuulemistilaisuuteen osallistuneet) ja siihen tuli yhteensä 10 vastausta.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Abu-Hanna Umayya 2009. Ei mukava eikä tasa-arvoinen. Sivut 100- 103. Teoksessa Hietaluoma-Hanin, Hanna ja Johansson, Heidi 2009 (toim.). *Näkökulmia kulttuurienväliseen vuoropuheluun*. Valtion taidemuseo. Art print.

Florida, Richard 2005. *Luovan luokan esiinmarssi. ... Ja miten se muuttaa työtä, vapaa-aikaa ja yhteiskuntaa*. Talentum. HelsinForsander, Annika 2007. Helsingin kaupungin palvelut maahanmuuttajille. Helsingin kaupunki

Hahmo Oy / Heikki Rajasalo 2014, haastattelututkimus Caisan asiakas- ja sidosryhmistä.

Hall, Stuart 1999. *Identiteetti*. Vastapaino. Helsinki.

HelsinkiComedia, Helsinki as an Open and Intercultural City, report, 2010.

Helsingin kaupungin strategia 2013–2016 (2014). Toimeenpano maahanmuuttajia ja monimuotoisuutta koskevin osin. Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto.

Helsingin kaupungin strategia 2013–2016 (2014). Toimeenpano maahanmuuttajia ja monimuotoisuutta koskevin osin toimenpideohjelma. Tilastoliite. Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto.

Helsingin kaupungin tietokeskus 2013. Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013-2030. Tilastoja 2013/5.

Helsingin kaupungin tietokeskus 2014. *Mielipiteitä Helsingistä kulttuurikaupunkina*. Tutkimuskatsauksia 2014/4.

Helsingin kaupungin tietokeskus. *Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2013*. Tilastoja 31/2013.

Helsingin kaupunki 2009. Monimuotoisuus ja maahanmuutto. Maahanmuuttoon, maahanmuuttajiin ja etniseen monimuotoisuuteen liittyvät strategiaohjelman linjaukset – toimeenpanosuunnitelma. Henkilöstökeskus. Maahanmuutto-osasto 2009. http://www.hel.fi/static/helsinki/paatosasiakirjat/Kh2009/Esityslista34/liitteet/Monimuotoisuus_ja_maahanmuutto;_Henkilostokeskuksen_maahanmuutto-osasto_30.9.2009.pdf?Action=sd&id=%7BF5F4302C-EEFE-47E6-A953-40D3B3F513C1%7D, viitattu 14.8.2014

Helsingin kulttuurikeskus 2013. Toimintakertomus 2013.

Joronen Tuula 2009. *Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla.* Helsingin tietokeskuksen tutkimuksia 2009:4. Edita Prima Oy. Helsinki.

Joronen, Tuula 2007. *Helsingin ulkomaalaispolitiikan teoria ja käytäntö. Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa*. Helsingin tietokeskuksen tutkimuksia 2003:1. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

Leinonen, Elina 2013. *Perheen sukupolvisuhteet ja kotoutuminen nuorten näkökulmasta*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2013:3. Edita Prima Oy. Helsinki. http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_11_29_Tutkimuksia_3_13_Leinonen.pdf, viitattu 6.8.2014

Osallistavan kulttuurityön malli. Helsingin kulttuurikeskus, 2014.

Peisa, Jenni 2014, Caisa 2.0 -selvityksen arviointi. Caisan henkilökunta ja Caisan sidosryhmistä taiteilijat ja yhdistykset ja järjestöt. Kyselytutkimus.

Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti 2007. Maahanmuuttajien kotoutuminen 7 vuoden seurannan valossa. S. 21-33. Finnish Journal of Ethnicity and Migration, Vol 2, No 2 / 2007. The Society for the Study of Ethnic Relations and International Migration. www.etmu.fi. http://etmu.fi/wp-content/uploads/2013/01/FJEM_2_2007.pdf, viitattu 14.8.2014.

Pyykkönen, Miikka 2007. *Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa*. Väitöskirja sarjassa Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research. Jyväskylä University Printing House. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13323/9789513928728.pdf?sequence=1, Viitattu 7.8.2014.

Sariola Reetta 2014, Mielikuvat Caisan toiminnasta. Kaupungin kulttuurikonsernin toimijat. Kyselytutkimus.

Saukkonen, Pasi 2007. *Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka: taustatietoja tutkimukselle ja toiminnalle*. Cuporen verkkojulkaisuja 1/2007. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. http://www.cupore.fi/documents/monikulttuurisuus_taustatietoja.pdf, viitattu 15.8.2014.

Saukkonen, Pasi 2010. *Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä*. Cuporen julkaisuja 19. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. Yliopistopaino. Helsinki

Saukkonen Pasi 2013a. *Monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka Pohjois-Euroopassa*. Cupore 19/2013.

Saukkonen Pasi 2013b, *Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot*. Gaudeamus. Helsinki.

Talaskivi, Katri 2013. *”Hyvä mahdollisuus meikäläiselle, joka ei voi ihan kilpailla suomalaisten kanssa” Valtion apurahat monikulttuurisiin taidehankkeisiin: taiteen edistämistä vai kotouttamispolitiikkaa?* Pro gradu-tutkielma. Kulttuuripolitiikan maisteriohjelma. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/41994, viitattu 15.8.2014.

Muu kirjallinen tausta-aineisto

Abu-Hanna Umayya, Multikulti – monikulttuurisuuden käsikirja. Siltala, 2012.

Council of Europe: Intercultural cities -raportteja: Oslo, Copenhagen, Berlin/Neukölln, Rotterdam http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Default_en.asp

Finlex, Laki kotoutumisen edistämisestä, 2010.

Helsingin kaupunki, Kulttuuritoimen selvitystyöryhmän raportti, 2014.

Helsingin kaupunki, Tietokeskus. Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2013. Tilastoja 31:2013. http://www.hel.fi/static/kanslia/elo/Ulkomaalaisvaesto_2013.pdf . Viitattu 11.8.2014

Helsingin kulttuurikeskus, Helsingin kulttuuristrategia 2012-2017 + painoalueet/toimenpiteet.

Helsingin kulttuurikeskus, Tunnettuus ja mielikuvatutkimus/Caisa, 2011.

Helsingin seudun suunnat -ajankohtaiskatsaus 1/2014.

Helsinki region trends 2014 -tilastot.

Human resources centre / Immigration division, Diversity and immigration, 2009.

Helsingin kulttuurikeskus, toimintakertomus 2013.

Joronen Tuula, Helsingin ulkomaalaispolitiikan teoria ja käytöntö. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkojulkaisuja 17/2003.

Karhunen Paula, Maahanmuuttajataiteilijat taiteen tukijärjestelmässä, Taiteen edistämiskeskus, 2013.

Kobak Dana, Russian-speaking professionals in the Helsinki Metropolitan area: prospects and challenges, 2013.

Kvartti 2/2013 ja Kvartti 1/2014.

Laki kotouttamisen edistämisestä 20.12.2010/1386.

Lautiola Hannele, Kumppanuutta kotouttamisen kentillä. Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöstä kotouttamisessa. Oleellisena Suomessa -projekti. 2013.

Leinonen Elina, Perheen sukupolvisuhteet ja kotoutuminen nuorten näkökulmasta, Helsingin tilastokeskus 2013:3.

Löytty Olli, Kulttuurin sekakäyttäjät, Teos, 2011.

Silfer Olga, Helsingin kaupungin järjestöavustusten rooli maahanmuuttajajärjestöjen kehittämisessä. Helsingin kaupunki, 2009.

Tilastokeskus. Syntyperä ja taustamaa, ym. määritelmiä, 2011.

Tilastokeskus, Väestörakenne- ja työssäkäyntitilastoja.

Toivonen Minna ym, Venäläis-, kurdi- ja somalialaistaustaisten työ ja terveys Suomessa. Työterveyslaitos, 2013.

Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020-strategiasta. Valtioneuvoston kanslia. 2013.

Vilkama Katja ym: Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002-2012, Helsingin tietokeskus, 2014.

Sidosryhmäedustajien tapaamiset ja -haastattelut / Tomi Purovaara

Abdulkarim Maryan, aktivisti

Al-Nawas Ahmed, moninaisuusasiantuntija, Kulttuuria kaikille-palvelu

Baghbani Kiamars, kirjailija, koordinaattori, Kulttuuritarha ry

Bahlsten Merja, erityispedagogi, Boråsin kaupunki

Baltzar Veijo, kulttuurineuvos, kirjailija

Bond Archie, puheenjohtaja, SKAA ry

Björkqvist Leena, lehtori, Metropolia

Brennan Paul, koordinaattori, Jolly Dragon

Caballero Marco Antonio Loustaunau, Deputy Chief of Mission, Meksikon suurlähetystö

Crisologo Roxana, koordinaattori, Sivuvalo-hanke

Dahlman Terhi, projektipäällikkö, Humak / TuPa-hanke

Einola-Pekkinen Virpi, kehittämispäällikkö, valtiovarainministeriö

Forsander Annika, kehittämispäällikkö, Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö

Ghansch Richmond, tuottaja, AFAES

Goldstone Edwina, puheenjohtaja, Catalysti ry

Hamdon Burham, toiminnanjohtaja, Hakunilan kansainvälinen yhdistys

Henriksson Dan, teatterinjohtaja, Teater Klockrike

Herrmann Jean-Charles, johtaja, Les Migrateurs, Strasburg

Joenniemi Minna, toimittaja, Yleisradio

Jukkara Jaana-Maria, toiminnanjohtaja, Maailman musiikin keskus

Hannus Petra, kulttuurituottaja, Stoa ja Vuotalo

Kajava Maija, koordinaattori, Suomi-Somalia Seura ry

Kim Pilwoo, Councellor, Etelä-Korean suurlähetystö

Koistinen Seppo, puheenjohtaja, Kulttuurit kohtaavat ry

Korhonen Outi, monikulttuurisuuslääninteilija, Taiteen edistämiskeskus

Koskijoki Maria, museonjohtaja, Helinä Rautavaaran museo

Kouros Alexis, päätoimittaja, 6degrees/Helsinki Times

Kozma David, taiteellinen johtaja, European Theatre Collective

Kärjä Antti-Ville, tutkija, Suomen Pop-Jazz arkisto

Kuorelahti Harri, taiteellinen johtaja, Zodiak - Uuden tanssin keskus

Laurio Ulla-Mäkinen, osastopäällikkö, Nuorisoasiainkeskus

Liedes Anna-Kaisa, ainejohtaja, Sibelius-Akatemia, kansanmusiikkiosasto

Lindqvist Hinriikka, tuottaja, Kuriton Company

Liukko Anna-Maria, toiminnanjohtaja, Cultura-säätiö

Martikainen Venla, talous- ja hallintopäällikkö, Intercult Kassandra

Matinheikki-Kokko Kaija, yliopettaja, Metropolia

Merisalo Tiina, museonjohtaja, Helsingin kaupungin taidemuseo

Mielonen Miki, toiminnanjohtaja, Helsingin keskinen nuorisotyöyksikkö

Mikkanen Keijo, pääsihteeri, Universal Peace Federation

Monto Tarja, toiminnanjohtaja, Familia-klubi ry

Multanen Elina, toiminnanjohtaja, UN Women Finland

Mäenpää Marjo, johtaja, kulttuuri- ja taideyksikkö, opetus- ja kulttuuriministeriö

Neklayeva Eva, taiteellinen johtaja, Baltic Circle -festivaali

Paqvalen, Rita, toiminnanjohtaja, Kulttuuria kaikille -palvelu

Pauli Anneli, johtaja, Tiedekeskus Heureka

Peltomäki Hanna-Mari, projektipäällikkö, Tanssin talo

Peltonen Jarno, puheenjohtaja, Suomalais-arabialainen yhdistys ry.

Potchinchikov Petr, moninaisuusasiantuntija, Kulttuuria kaikille -palvelu

Raekallio Johanna, koordinaattori, 9gatherings -hanke / Speech karaoke action group

Reneau Jeffrey K. Councelor for Press and Cultural Affairs, Yhdysvaltain suurlähetystö

Righolt Niels, johtaja, Danish Centre for Arts & Interculture

Ruohonen Risto, pääjohtaja, Kansallisgalleria

Ruutu Petri, tutkimusprofessori, emeritus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Salin Riitta, toiminnanjohtaja, MoniHeli ry

Salo Pirkko, koulutusohjelmajohtaja, Haaga-Helia

Saukkonen Pasi, erikoistutkija, Cupore

Shiguang Wu, Cultural Councellor, Kiinan suurlähetystö

Siikala Ritva, teatteriohjaaja

Sirnö Minna, johtaja, Taiteen edistämiskeskus

Summart -työryhmä

Suomalainen Pedrosa Cátia, toiminnanjohtaja, Intercult Kassandra

Syrjäkari Heidi, taiteellinen vastaava, Kuriton Company

Takeda Yuko, näyttelijä-pedagogi

Teräs Ulla, reformirehtori, Uusi kaupunginmuseo 2016

Thananant Rachanannt, suurlähettiläs, Thaimaan suurlähetystö

Thompson Nathan, lehtori, Sibelius-Akatemia / Glomas-ohjelma

Toivonen Aku, toiminnanjohtaja, Säveltäjät ja sanoittajat Elvis

Tuominen Jenni, toiminnanjohtaja, Monika-naiset ry

Tuovinen Paula, vararehtori, Taideyliopisto

Usman Fatima, hallituksen puheenjohtaja, AFAES

Vasama Jaana, toiminnanjohtaja, Tuglas-seura

Wallenius Rita, toiminnanjohtaja, Imatran monikulttuurisuusyhdistys

Wetzer-Karlsson Marina, projektipäällikkö, Väestöliitto

Öngörur Gazale, projektikoordinaattori, Valtiovarainministeriö

Seminaarit

Monikulttuuriverkostojen perustamisseminaarit, 23.5.2015 Helsinki, 8.6.2014 Joensuu, 11.11.2014 Mikkeli (Yhteensä noin 30 kaupungin monikulttuurisuuskeskuksen edustajat).

Sports, Arts & Culture in Intercultural cities -seminaari, 20-21.11.2014 Limerick, Irlanti

Taiteen edistämiskeskus: Vähemmistöjen vuoden avausseminaari, Taiteilijatuki ja maahanmuuttajat, 29.1.2014.